

letnik 1
november

• 2012 •

sopotja

glasilo
slovenske manjšine
na Reki in v PGŽ

številka 4

ISSN 1848-4360

SLOVENSKI DOM Kulturno pravno društvo
Bazovica

Sopotja
glasilo slovenske skupnosti na Reki in v PGŽ

ISSN 1848 - 4360
letnik 1, št. 4

Reka, november 2012

Izdajatelj:
Slovenski dom KPD Bazovica, Podpinjol 43,
51000 Reka
bazovica@bazovica.hr, zanj: Milan Grlica

Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka
Podpinjol 43, 51000 Reka
vj.slo.nm.ri@gmail.com, zanj: Boris Rejec

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ
Podpinjol 43, 51000 Reka
vj.slo.nm.pgz@gmail.com
zanj: Dimitrij Jelovčan Bulatović

Fotografijo na naslovnici je posnel Darko Mohar.
Karikatura: Bojan Grlica

Uredništvo:

Jasmina Dlačić, Milan Grlica, Dimitrij Jelovčan Bulatović, Darko Mohar, Boris Rejec, Vito-mir Vitaz, Marjana Mirković
glasilo@bazovica.hr
Podpinjol 43, 51000 Reka

Urednica: Marjana Mirković
marjana.mirkovic@ri.t-com.hr
gsm: 091 593 6086

Glasilo izhaja trimesečno
Naklada je 600 izvodov

Lektorica: Darka Tepina Podgoršek
Oblikovanje, prelom in tehnično urejanje:
Krispin Stock
Tisk: Tiskara Sušak

Glasilo finančno podpirajo:
Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v
zamejstvu in po svetu
Primorsko-goranska županija
Mesto Reka
Svet za narodne manjšine Republike Hrvaške

Slovenski dom KPD Bazovica

tel.: 215 406, 324 321, faks: 334 977
tajništvo (tajnica Zenka Jelovčan), knjižnica
in klubski prostori, torek in četrtek:
10.00-12.00, 18.00-20.00
MePZ, vaje: torek, 17.00
Dramska skupina: po dogovoru
Folklorna skupina: sreda, 19.00-20.30
Plesna skupina: ponedeljek, 20.00-21.30, sreda,
20.45-22.00
Planinska skupina: torek, 20.00-22.00
Fotografska skupina: drugi in zadnji četrtek: 18.00
Dop. pouk slovenščine: ponedeljek,
začetniki: 17.00-18.30, nadaljevalci: 18.30-20.00
Mladinska skupina: po dogovoru
www.bazovica.hr/mladinci

UVODNIK

Četrta številka Sopotij prihaja iz tiska ob proslavi 65. obletnice KPD Bazovica. Rubrika Iz društva govori o razstavi fotografij, ki jo je temu jubileju posvetila planinska skupina, spremlja tudi vrsto nastopov folklorne skupine, med drugim na reški Etnosmotri in skupaj s plesno skupino na srečanju slovenskih društev, ki ga je v Zagrebu pripravila krovna organizacija, tudi v počastitev svoje letošnje dvajsetletnice. Čestitke in pohvalo za odličen program je izrekla tudi ministrica, pristojna za Slovence v zamejstvu in po svetu, Ljudmila Novak. Živahna dejavnost fotografske skupine vključuje uspešen natečaj Sožitje; na njem je bila nagrajena tudi marljiva fotografinja Anita Hromin, ki ji iskreno čestitamo. Njeno ime je tudi na seznamu prejemnikov zahvale, ki jo za uspešno sodelovanje ob jubileju podeljuje KPD Bazovica. Naše društvo je nastalo leta 1947, na pobudo rojakov in pod vodstvom zagnane in vztrajne primorske učiteljice Zore Ausec, in kmalu postalo eno najbolj prepoznavnih na Reki. Prelomnico je doživelo 23. septembra 1950, ko je v uporabo dobilo poslopje, v katerem je dotlej delovalo KD Giuseppe Carrabino, vendar je bilo nekdanj v lasti Milana Gorupa, sina znanega in izjemno uspešnega reškega poslovneža in dobroduelnika Josipa Gorupa. Kot je v rubriki Kulturna kronika v prispevku z naslovom Slovenci na Reki odprli svoj dom in prvo šolo z dne 26. septembra 1950 med drugim zapisal reški Novi list, je Zora Ausec takrat dejala, da so vrata tega doma odprta vsem, ki se želijo vključiti v delovanje in pomagati pri razvoju in širitvi prosvetne dejavnosti in slovenske kulture med Slovenci na Reki. V društvu se je zvrstila množica članov, sčasoma se je spreminjala tudi dejavnost, nekateri vidni

posamezniki, denimo pevec in literarni ustvarjalec Slavko Arbitar in gledališčnik Alojz Usenik, sta v zadnjih letih dobila tudi svoja knjižna naslova. Aktivni člani, teh je danes okrog 150, so vključeni v pevski zbor, dramsko, planinsko, folklorno, plesno, mladinsko ali fotografsko skupino in mnogi so v društvu tako rekoč odrasli. Nekateri so na odru ali plesišču društva spoznali tudi svoje poznejše zakonce, tako kot Boža Furlan in Jožef Grlica iz družine, ki je ena izmed stebrov društva in ki ju predstavljamo v rubriki Srečanja. V zgodovino rojakov na Reki je posebej zapisan datum 24. september 1950, ko je bil v OŠ Matteotti za prve štiri razrede odprt pouk v slovenskem jeziku. Poleg Zore Ausec je poučevala še Božidara Božič, priljubljena reška profesorica, sestra slovenskega književnika Petra Božiča. Že omenjeni Novi list piše, da je predstavnik mestnih oblasti Reke tovariš Ante Silvestrić ob tej priložnosti v pozdravnem nagovoru poudaril pomen šole za reške Slovence, ki ima glede na veliko število učencev slovenskega rodu vse pogoje, da se razvije v osemletko oziroma v srednjo šolo, in ob tem napovedal vso podporo narodne oblasti. Žal se je ta od-

delek obdržal le tri leta, optimizem pa po več desetletjih vzbujal pouk slovenščine, ki je že sedmo leto na programu javne OŠ Pećine. Nedavno prireditev na tej šoli spremlja rubrika Iz svetov, duša projekta, ravnateljica Irena Margan, pa ob tem pravi, da je njen trud samo nadaljevanje nekdanje dejavnosti v društvu Bazovica v študentskih letih. Literarni kotiček znova bogatijo nove pesmi, poezija je našla mesto tudi v rubriki, namenjeni dopolnilnemu pouku slovenščine, ki v tem šolskem letu v prostorih društva uspešno poteka že spoštovanja vredno dvajseto leto! Vselej je dobro obiskan, prispevki pa pričajo, da je sedanja učiteljica Dragica Motik spoznavanje kulture široko zastavila. Rubrika Si-T spremlja aktualne dogodke na Reki in v Primorsko-goranski županiji, skrb vzbujajoča pa je vsebina rubrike Pogled z onkraj Snežnika, v kateri naš dopisnik iz Ilirske Bistrice Tomo Šajn opozarja na razmere, ki Sloveniji ne obetajo ravno lepih časov. Žal v tem pogledu tudi Hrvaška ni daleč. Naslednja številka Sopotij bo predvidoma izšla na začetku leta 2013. Naj vam zaželimo zdravja in sreče v prihajajočem letu!

• Uredništvo

Veleposlaništvo Republike Slovenije v RH

Alagovićeva 30, 10 000 Zagreb, RH
Veleposlanik: Vojko Volk
Konzularni oddelek, uradne ure:
ponedeljek od 9.00 do 12.00
sreda od 9.00 do 12.00 in od 14.00 do 16.00
petek od 9.00 do 12.00
tel.: + 385 1 63 11 014, + 385 1 63 11 015
faks: + 385 1 46 80 387
el. pošta: vzg@gov.si
spletna stran: http://zagreb.veleposlanistvo.si
Konzularni dan na Reki bo
6. decembra 2012 od 10.00 do 12.00

Državljanom RS je v nujnih primerih zagotovljen kontakt z dežurnim diplomatom: med tednom: od 16.30 ure konec tedna in med prazniki: 24 ur tel.: +385 98 462 666

Generalni konzulat RS, Split
Častni konzul Branko Roglič
tel./faks: +385 21 389 224
el. pošta: generalni.konzulat.rep.slovenije@st.t-com.hr
uradne ure: ponedeljek-petek od 9.00 do 13.00

Sopotja, november 2012, št. 4, letnik 1
Kazalo:

Uvodnik.....	03
Iz društva.....	04
Iz svetov.....	12
Iz pouka DPS.....	14
Literarni kotiček.....	16
Si-T.....	17
Pogled z onkraj Snežnika.....	21
Srečanja.....	22
Foto kotiček.....	24

Folklorna skupina v Baški. Foto: Darko Mohar

IZ DRUŠTVA

16. novembra ob 19. uri bo v dvorani Slovenskega doma KPD Bazovica osrednja proslava v počastitev 65. obletnice društva, ki se ob tej priložnosti več članom zahvaljuje za trud in prizadevanje.

Priznanja KPD Bazovica za uspešno aktivno delovanje prejmejo:

Diana Aničić, Mario Aničić, Petra Aničić, Đilio Arbula, Milena Arbula, Ago Babahmetović, Silvina Babahmetović, Slavica Bačić, Ivana Baković, Ljudmila Barbalić, Nina Bastiancich, Jadranka Bistričić, Zoran Bistričić, Zinka Božiček, Nerina Bratović, Mirjana Brumnjak, Terezija Brumnjak, Lili Čargonja, Stella Černjar, Martina Čiković, Bojan Cvetković, Emilija Cvetković, Frane Cvitan, Bogomira Darapi, Juraj Darapi, Sanjin Dimevski, Snježana Dimevski, Jasmina Dlačić, Dragan Došen, Stojan Dragaš, Marino Dubrović, Vera Fatović, Zvezdana Gregoran, Andrej Grlica, Boža Grlica, Jože Grlica, Milan Grlica, Nataša Grlica, Vladimir Gruden, Ivan Harej, Anatolij Hromin, Anita Hromin, Stanko Hrženjak, Zdenka Jelovčan, Jelena Juretić, Dionis Jurić, Loredana Jurković, Bosiljko Kasić, Mirjana Kasić, Vlado Kobas, Metka Košuta, Marijana Košuta Banković, Kristina Lalić, Ana Lipovac, Arsen Maračić, Ivo Marušić, Jasna Zazijal - Marušić, Marija Maržić, Margita Mirić, Marjana Mirković, Andrej Mohar, Darko Mohar, Vedrana Mohorovičić, Hana Nusbaum, Sonja Ogrinc, Nenad Panić, Milica Pejović, Josip Peloz, Ira Petris, Damjan Pipan, Jasna Pipan, Vojko Pipan, Siniša Posarić, Stanislav Požar, Ljubica Praprotnik, Elizabeta Prelovac, Ljubica Pugelj, Sanja Raguzin, Danica Rajh, Boris Rejec, Barbara Riman, Kristina Riman, Dragica Rizman, Dragič Rosič, Maja Rosič, Boris Rumac, Marija Rumac, Lucia Sinčić, Marta Šnajdar, Mira Srdoč, Zvonimir Stipetić, Sonja Kern - Svoboda, Tea Tadej, Ivica Tota, Jasna Tota, Marija Travner, Danilo Troha, Paola Trupac, Lidija Tuškan - Mohar, Alojz Usenik, Gorana Valenčić, Mirko Valenčić, Irena Valkai, Kristina Valkai, Lučano Verbanac, Zdenka Kallan - Verbanac, Marta Vitaz, Vitomir Vitaz, Amalija Volk, Marcella Vučković, Istog Žorž, Maja Žuvela Stipetić.

Folklorna skupina KPD Bazovica, september 2012

Pa smo prispeli v novo sezono, se zbrali in začeli delati. Pridni smo bili tudi poleti, se večkrat sešli v juliju in avgustu, da bi bili pripravljene za nastope v septembru. Imeli smo kar štiri nastope. **1. septembra** smo bili tako na 18. srečanju folklornih skupin v Dražicah *Zatancajmo po domači* 2012. Zaplesali smo splet gorenjskih plesov ali Staro Slovenijo, kot jih mi imenujemo, in z nami sta bila naša glasbenika Ivan in Hari, ki nas zvesto spremljata. Sobota je bila deževna in mrka, mi pa smo veselo razpoloženi šli na pot v Dražice zaplesati in se zabavati. Prišli smo od vsepovsod, iz

Opatije, Baške in Italije, sprejem gostiteljev je bil lep in prisrčen, lepo so nas pogostili, mi pa smo zaplesali najbolje, kot znamo, in vse to je posnel naš glavni snemalec Milan.

Po komaj dveh tednih smo se **15. septembra** znova odpravili na pohode, tokrat proti Baški. Zgodaj zjutraj smo se zbrali v Slovenskem domu KPD Bazovica, pobrali svoja oblačila in z avtobusom krenili na otok Krk. Pred cerkvijo svete Lucije v Jurandvoru so nas pričakali gostitelji, vreme je bilo vetrovno in kar hladno. Kava, domača travarica, suhe smokve in sladica so nam prav prijali, malce smo se okrepili – in na delo. Treba je bilo slišati kaj o Baščanski plošči in glagolici; vsi smo pozorno

prisluhnili in se naučili tudi kaj napisati, seveda s prepisovanjem. Prišel je čas tudi za ogled Baške z vlakcem, obisk akvarija, Domoznanskega muzeja, Etno hiše in drugih znamenitosti. Gostitelji so nam priredili odlično kosilo in pred nastopom smo si malo odpočili. Namestili smo se v hotelu Corinthia, kjer je zvečer potekala 15. revija folklorne z naslovom *Zasopimo, zatancajmo 2012*. Poleg naše skupine sta bili tu še skupini nastopajočih iz Kršana in Malinske, ženska vokalna skupina Lira, moška klapa Zvonimir in gostitelj, KD Šoto iz Jurandvora. Med sprevedom po Baški smo se lepo družili. Z nami sta bila glasbenika Ivan in Hari ter snemalec Milan, imeli pa smo tudi uradnega fotografa, gospoda Darka, ki nas je stalno spremljal in slikal. Nastop ob burji je bil izvrsten in vsi zadovoljni smo odšli na veselico v Jurandvor. Pojedli smo, popili, zapeli in zaplesali, potem pa smo lahko šli domov.

Septembra sta sledila še dva nastopa, **23. septembra** na 16. Etnosmotri na Reki in **29. septembra** na srečanju slovenskih društev v Zagrebu. Na Reki smo nastopili s spletom prekmurskih plesov, ki jih imenujemo Nova Slovenija, v Zagrebu pa s Staro Slovenijo. Nastopa sta bila odlična, prav tako kot občinstvo, ki nas je nagradilo z dolgim in toplim aplavzom. Zadovoljni z nastopi smo pripravljene na nove izzive.

• Marcella Vučković, prevod Marjana Mirković

Z nastopa v Dražicah. Foto: Milan Grlica

6. september Slovenski dom KPD Bazovica Zjadri od Punta do Siracuse

Z naslovom Fotografije malo drugače nam je prispevek o razstavi poslala Jasna Zazijal - Marušić. Srečo imamo, da potujoči svoje vtise delijo z nami. Spet je potoval Darko, le da tokrat ni lazil po hribih niti potoval po velikih mestih in državah Evrope. Kratko malo je odjadral, pridno snemal potovanje in prelepe fotografije s potepa pokazal v Slovenskem domu.

Na pot so se 29. maja iz Punta na Krku odpravili Marko Murn, Zlatko Matić in Darko Mohar. Prevozili so Jadransko morje in ob italijanski obali po 33 urah prispeli v Termoli. Naslednje postojanke so bile Vieste, Trani, Bari, Brindisi, Otranto, Santa Maria di Leuca, Gallipoli, Crotone, Ro-

cella Ionica, Taormina, Catania in končno Siracusa. Malo so se potepali tudi po obali in obiskali majhna in slikovita mesteca (za nekatera sploh nisem vedela, da obstajajo). V Santa Marii di Leuca se je posadki priključil še Mirko Ivančić. In še moja pripomba: ko je Darko prijadral v Otrant, se je oglasil s SMS-om: Pravkar smo pripluli v Otrantska vrata. Potovanje se je končalo 17. junija v Siracusi.

Fotografije so bila na razstavi postavljene tematsko, po barvah, preprosto po lepoti. Ob odprtju izložbe je gospod Istog Žorž rekel, da so fotografije tako lepe, da mu je žal, da niso njegove.

Darko je dejal, da se tukaj njegovo potovanje ne konča, in obljubil predavanje, ki ga pripravlja. Tako nas čaka še več lepih fotografij in pripovedi.

Hvala, Darko!

• Jasna Zazijal - Marušić

Darko Mohar (prvi z desne) z družino. Foto: Anita Hromin

9. september 2012 Bazovica, Italija Bazoviški pohod

Tudi letošnjega 33. pohoda bazoviških junakov se je udeležilo lepo število članov planinske skupine. Pohod redno spremlja lepo, sončno in vroče vreme in tako je bilo tudi letos. Enaindvajset udeležencev se je zbralo na Trgu bana Jelačića in počivališču Vrata Jadrana ter nadaljevalo udobno vožnjo čez mejni prehod Pasjak - Starod. Samo bog ve, kakšen naj bi bil ta prehod na naslednjem pohodu leta 2013, ko naj bi bila Hr-

vaška že članica Evropske unije. Na mlaki v Bazovici se je zbralo veliko udeležencev, ki so krenili po standardni poti pohoda po kraškem robu čez Pesek in Gročano na vrh Kokoši. Veliko prijateljev, pesem in prijeten počitek na vrhu so že standard tega srečanja Slovencev in njihovih prijateljev. Sledil je še spust do spomenika bazoviškimi žrtvam, slovesnost pri spomeniku in druženje v Bazovici, ki ga kar ni hotelo biti konec. Na svidenje prihodnje leto, so besede na koncu vsakega srečanja. Toda čas hitro leti.

• Darko Mohar

20. september Slovenski dom KPD Bazovica Navdih narave, razstava PS

Planinci Bazovice se že od ustanovitve planinske skupine (PS) veliko ukvarjajo tudi z organizacijo kulturnih dogajanj v društvu. Od začetka snemajo svoje izlete, pohode in druga dogajanja, z leti pa narašča tudi kakovost posnetega materiala, ki ga občasno pokažejo na razstavah v društvu.

Ob letošnji deseti obletnici skupine in 65. obletnici društva so se odločili organizirati dve razstavi. Na prvi v aprilu so prikazali svoje desetletno delovanje, na drugi pa so se odločili pokazati najboljše posnetke zadnjih dveh let. Ob tej priložnosti so izdali katalog, za katerega je besedilo napisal Darko Mohar. Te razstave je udeležilo pet avtorjev (Zoran Bistričić, Milan Grlica, Anita in Tolja Hromin ter Dionis Jurić), ki res imajo kaj pokazati. Razstavo, ki sta jo postavila Anita in Tolja Hromin, sta pred kar precej obiskovalci odprla predsednik KPD Bazovica Milan Grlica in vodja planinske skupine društva Darko Mohar. Že na prvem sestanku po razstavi so se na predlog Zorana Bistričića v planinski skupini odločili, da jo bodo prenesli na ogled tudi širši javnosti na Reki. Zoran Bistričić je prevzel organizacijo potovanja razstave po krajevnih skupnostih in tako je razstava že gostovala v KS Podvežica, zatem v KS Bulevard, do konca leta naj bi gostovala še drugod. V KS Podvežica si je razstavo ogledalo več kot dvesto ljudi in prepričani smo, da bo tako tudi drugod. Odprtje razstave popestri Anita Bistričić s kratkim predavanjem o tem, zakaj naj hodimo v hribe. Planinci KPD Bazovica tako poskušajo ne samo pokazati lepote, ki jo vidijo na svojih potepanjih, ampak skušajo tudi širiti zanimanje za planinstvo kot dejavnost, ki krepi človekovo zdravje in duha. • Darko Mohar

20. september TIC, Reka Reške sprehajalne poti

V okviru projekta Reške sprehajalne poti in prizadevanja za Reko kot zdravo mesto je bila predstavljena brošura, ki poleg velikega zemljevida z vrisanimi doslej urejenimi potmi obsega tudi načrt celotnega projekta in vrsto koristnih informacij. Na razpolago je v Turističnem informativnem centru (TIC) na reškem Korzu kot del projekta, za katerega je leta 2008 v sodelovanju z mestnimi oblastmi poleg planinskih društev Učka in Duga pobudo dala tudi planinska skupina KPD Bazovica. Poti naj bi v polkrogu povezale skrajne jugovzhodne in severozahodne točke območja mesta, dokončna ureditev pa predvideva oznako pešpoti po cestah in stezah od Plum-

buma do Bivia oziroma Preluka, v načrtu pa je tudi dograditev obstoječih obalnih pešpoti.

22. septembra je bil pred Dvorano mladosti na Trsatu na svoji začetni točki odprt drugi, vzhodni del, speljan prek Orehovice na Mlekaričino pot v predmestju, po kateri so Grobničanke nekdanj z mlekom oskrbovale meščane. Povezovalne točke pešpoti so na postajališčih mestnega prometa in primerna priložnost za vse, ki želijo poleg mestnih ulic spoznati tudi predmestje in obrobje Reke.

Tretja etapa reških sprehajalnih poti bo speljana od Orehovice po kanjonu Rječine in naprej proti Velemu Vrhu. V tem okviru bo ovrednoten tudi prostor okrog mlina v Žaklju, s čimer se bo celotno to območje povežalo z ureditvijo nekdanje tovarne papirja Hartere. • Marjana Mirković

22.–26. september Reka Etnosmotra 2012

16., že tradicionalna prireditev narodnih manjšin na Reki v organizaciji mestnih oblasti je tudi letos predstavila vrsto glasbenih in folklornih nastopov ter kulturnih večerov. Sodelovalo je skupno sto petdeset nastopajočih iz organizacij dvanajstih od sedemnajstih narodnih manjšin, registriranih na Reki (po- leg slovenske so to še albanska, aškalijska, bošnjaška, češka, črnogorska, italijanska, judovska, makedonska, madžarska, nemško-avstrijska, poljska, romska, rusinska in ukrajinska, slovaška in srbska narodna manjšina), ter njihovih gostov.

Na programu so bili koncert vokalnih skupin, organiziran v sodelovanju s Hrvaško glasbeno unijo, ki je potekal v dvorani italijanske skupnosti Circolo, šahovski turnir, pesniški nastop in razstave. Na odru Češkega doma pa je 23. septembra potekal večer folklorne, na katerem je

s tradicionalnimi plesi nastopilo več folklornih skupin, med njimi tudi skupina KPD Bazovica, ki jo vodi Martina Mičetić. Delovanje skupine in društvo je na kratko predstavila povezovalka večera Jadranka Čubrić in društvu ob tem čestitala za letošnjo 65. obletnico, kar je polna dvorana pozdravila z velikim ploskanjem, enako kot tudi živahen nastop plesalk in plesalca, ki so se zavrteli ob glasbeni spremljavi Ivana Simića na harmoniki in Ivana Hareja na basu. Nataša Grlica nam je ob tej priložnosti povedala, da je folklorna skupina najbolj zasedena z nastopi v septembru in da za slovesnost ob letošnjem jubileju znova pripravljajo ples iz predstave Ero z onega sveta.

V Češkem domu je bila na ogled tudi razstava z naslovom Spoznajmo Prištino, ki jo je v sodelovanju z albanskim društvom postavila pripravnica v mestnem oddelku za kulturo Iva Barišić Derenčin, sicer diplomantka umetnostne zgodovine na ljubljanski filozofski fakulteti.

• Marjana Mirković

29. september Mala dvorana Vatroslav Lisinski, Zagreb Srečanje slovenskih društev

Na rednem letnem srečanju vseh slovenskih društev na Hrvaškem, ki ga organizira krovna organizacija, je potekal zanimiv in bogat kulturni program, ki ga je vodila Ivana Šundov, napovedal mešani pevski zbor Encijan SKD Istra iz Pulja, ki ga vodi Paola Stermotić, nastopili pa so še plesna in folklorna skupina reške Bazovice, pevski zbor društva Triglav iz Splita pod vodstvom Tanje Kurajica, plesna skupina Živa iz Karlovca, mladinska igralska skupina društva Nagelj iz Varaždina ter glasbena skupina na tolkalih Sudar, ki deluje v zagrebškem Slovenskem domu. Del dejavnosti je bil prikazan tudi na priložnostni razstavi v avli koncertne dvorane.

Navzoče v polni dvorani je nagovoril predsednik Zveze slovenskih društev Darko Šonc in med drugim spomnil tudi na pomembno vlogo, ki jo je kot prvi predsednik krovne organizacije v težkih časih leta 1992 odigral takratni predsednik KPD Bazovica Vinko Žibert. Znano je, da gre prav njemu zahvala, da se je krovna organizacija postavila na noge; v drugih dveh društvih, včlanjenih v zvezo, v Zagrebu in Karlovcu, pravih sogovornikov takrat ni bilo, ker je zagrebško društvo preživljalo težke trenutke in burne spremembe, karlovški Triglav pa je sodelovanje v zvezi takoj po ustanovitvi zavrnil, njegov položaj pa je pozneje zasedlo novo, istoimensko, maja 1992 ustanovljeno društvo Triglav iz Splita. Sedež krovne organizacije, ki je v prvem mandatu kot Zveza Slovencev na Hrvaškem združevala posameznike, je bil najprej na Reki, leta 1996 pa se je z novim vodstvom, aktualnim še danes, preselil v Zagreb, obenem pa se je spremenilo tudi ime oziroma način povezovanja, ki danes povezuje društva (16).

V pogledu v pretekli dve desetletji krovne organizacije je Darko Šonc izpostavil izbris imena Slovencev iz preambule hrvaške ustave leta 1997 in različen status, ki ga je slovenska skupnost na Hrvaškem deležna iz Slovenije in po katerem ta rojake v obmejnih županijah in Zagrebu obravnava kot zamejstvo, drugod po Hrvaškem pa kot Slovence v svetu. Kot je med drugim poudaril, je poleg ohranjanja dediščine uspešni dejavnosti v dveh desetletjih botrovalo tudi dogovarjanje, zaradi česar je zveza danes ugledna in spoštovana institucija manjšinskega organiziranja na Hrvaškem in, kot smo slišali, za zgled drugim manjšinam. Med prednostne naloge je Darko Šonc uvrstil pritegnitev mladega članstva, v poznejšem pogovoru pa napovedal tudi spremembe statuta, ki so v pripravi, in izrazil zadovoljstvo nad dobrim odzivom na tokratno srečanje, za organizacijo katerega je prejel številne čestitke.

Navzoče je nagovorila in čestitala ob jubileju tudi ministrica, pristojna za Slovence v zamejstvu in po svetu Ljudmila Novak, iskrene čestitke in pohvale za uspešno delovanje pa je krovni organizaciji izrekel tudi predsednik Sveta za narodne manjšine RH dr. Aleksandar Tolnauer.

• Marjana Mirković

Plesna skupina. Foto: Marjana Mirković

Rudi Merljak, Darko Šonc, Ljudmila Novak, dr. Aleksandar Tolnauer, Urška Potočnik ter Ivanka in Stjepan Filipan. Foto: Marjana Mirković

5.–20. oktober Mestni muzej, Reka Aktualna reška fotografija

Na razstavi Aktualna reška fotografija v okviru manifestacije Photori je sodelovalo kar sto petnajst reških fotografov. Po prvi predstavitvi maja letos v Rovinju je razstava, ki jo je postavil predsednik Fotokluba Reka Borislav Božić, avtorica koncepta pa je Tanja Ljubojević, na ogled tudi na Reki, kjer je bilo na temo fotografije v zadnjih dveh letih organiziranih več kot osemdeset razstav, delavnic, predavanj in predstavitev publikacij, med drugim tudi v KPD Bazovica. Na razstavi, ki bo z Reke pot nadaljevala v Split, so sodelovali najrazličnejši avtorji, od članov reške podružnice Hrvaškega društva likovnih umetnikov in študentov reške likovne akademije do članov ljubiteljskih društev, med udeleženci pa so tudi nekateri rojaki in člani(ce) foto skupine KPD Bazovica: Ira Petris, Kristina Valkai, Petra Aničić, Robert Paić, Mirko Žorž, Darko Mohar, Istog Žorž in Dragan Karlo Došen.

• Marjana Mirković

11.–24. oktober Slovenski dom KPD Bazovica Likovni poskusi

S svojo prvo javno in samostojno razstavo se je predstavila dolgoletna članica društva in pevka v mešanem pevskem zboru Marta Vitaz.

Marta Vitaz se je rodila 30. aprila 1938 v Buenos Airesu, v slovenski izseljenski družini v Argentini. Po drugi svetovni vojni se je njena družina leta 1948, po vrnitvi z ladjo Partizanka in po dvo-mesečnem bivanju v rojstni vasi Branik, preselila na Reko. Tam je Marta Vitaz končala tudi srednjo šolo, se zaposlila, si ustvarila svojo družino in se upokojila. Slikanju se posveča v zadnjih treh letih in postala je predana ljubiteljska slikarka. O svojih delih pravi, da gre za likovne poskuse – tako je poimenovala tudi razstavo, s katero se je prvič javno predstavila.

Slovesnost ob odprtju je s krajšim nastopom obogatil mešani pevski zbor KPD Bazovica pod vodstvom Vinka Badjuka. Večer je povezoval Vitomir Vitaz, sin Marte Vitaz, odprl pa predsednik društva Milan Grlica. Pri pripravi razstave je poleg Ivana Hareja sodelovala tudi mladinska skupina društva, njena članica Tea Tadej pa je prispevala besedilo za katalog: *Marta Vitaz slika slike manjših formatov, v tehnikah akril na platnu in papirju. Strukturo svojih slik – tema so krajine, tihožitja in podobe živali – gradi z izrazitimi, jasnimi in čvrstimi potezami. Sprepletanjem tanjših in debelejših linij ustvarja na slikah jasno podobo prostora in dosega globino upodobljenega. Prostor na sliki dodatno poudarja z različnimi odtenki barv zemlje. Slike odražajo izrazit umetniški rokopolis ustvarjalke, umirjajo ga*

upodobitve naravnih prostranstev in praznih ulic, prostori, ki jih slikarka vnaša v svoja dela. Njene slike izžarevajo spokojno in umirjeno razpoloženje, doživite narave, ki ga umetnica iz svojih del z lahkoto prenese na gledalca. Slikarkin opus praznega prostora, brez gibanja, bogatijo podobe živali v njihovem naravnem okolju. Marta Vitaz na svoje slike ujame trenutek stvarnega časa, ga prenese na platno in v podobah, ustvarjenih z akrilnimi barvami, gledalcu predstavi svoj pogled na svet, ki jo obkroža.

• Marjana Mirković

Marta Vitaz in Ksenija Grabusin.
Foto: Marjana Mirković

19. oktober Kavarna Marijana, Matulji Razstava slik

Na povabilo dolgoletne članice KPD Bazovica Gaby Kuss Knez, zbiralke umetniških slik in gale-ristke, smo se Dragica Rizman, Zvone Stipetić, Istog Žorž ter spodaj podpisana s soprogom udeležili razstave dela njene zbirke slik. Na ogled v kavarni Marijana v Matuljih so bile slike, ustvarjene v različnih tehnikah. Pozdravnemu nagovoru organizatorke Gaby Kuss Knez je sledil priložnostni kulturni program, ki ga je z branjem poezije izpolnila Dragica Rizman. Dogodek se je končal s krajšim, a prijetnim druženjem. • Zdenka Jelovčan

20. oktober Galerija Principij, Reka Sožitje

V organizaciji fotokluba Reka in fotoskupine KPD Bazovica so v reški galeriji Principij odprli razstavo fotografij malega formata z naslovom Sožitje, postavljeno v okviru mednarodnega fotografskega natečaja. Po besedah predsednikov obeh organizacij, Borislava Božića in Milana Grlice, so tako želeli pripomoči k čezmejnemu povezovanju na področju kulture na območju primorskega dela Hrvaške, Slovenije in Italije. Na ogled je bilo 160 del osemindesetih avtorjev, kar potrjuje izbiro dobre teme za natečaj, na katerega je skupno prispelo 284 fotografij. Prvo nagrado je prejela Nika Petković za fotografijo z naslovom Lahko noč, drugo Anita Hromin in tretjo Andrej Bergoč. Diplome za izjemno estetske

fotografije in izviren pristop k interpretaciji teme so prejeli Vedran Vukoja, Dean Silić in Ingrid Jerković, pohvale za svoje delo pa Sara Katnić, Branko Krebs, Ivan Dukić, Filip Koludrović in Linda Blažić - Mirošević. Zahvalo za koncept in postavitev razstave je dobila članica Fotokluba Rijeka Tanja Ljubojević, za pomoč pri uresničitvi projekta pa mentor fotografske skupine KPD Bazovica Istog Žorž.

Če sklepamo po odzivu, je natečaj pričakovati tudi prihodnje leto, saj je Borislav Božić zapisal: *Razstava ima torej veliko res dobrih del. Tema je večno aktualna za vse medije, zdaj pa se je pokazalo, da idejo sožitja lahko sijajno interpretiramo tudi s fotografijo. Tako velik odziv in kakovost razstave sta nam spodbuda, da natečaj in razstavo malega formata ob letu osorej ponovimo.*

• Marjana Mirković

Anita Hromin pred nagrajenimi fotografijami. Osebni arhiv.

24. oktober Novi/stari člani Sveta Vlade RS za Slovence v zamejstvu

Ob koncu leta bo prenehal mandat Svetu Vlade RS za Slovence v zamejstvu, ki je stalno posve-tovalno telo. Med devetnajstimi člani novega sveta bosta slovensko skupnost na Hrvaškem zastopala Darko Šonc (drugi mandat) in Barbara Antolić. Iskrene čestitke z željo, da bi sinergija izkušenj in svežih pogledov skupaj s široko razpravo z rojaki tem prinesla napredek. • Marjana Mirković

24.-26. oktober Bavšica, Julijske Alpe PS KPD Bazovica

Izleti planincev KPD Bazovica v Julijske Alpe ob koncu avgusta postajajo tradicionalni. Organizacijo izleta je letos prevzel Andrej Grlica s pomočjo še dveh vodnikov Andrejev - Andreja Baroviča in Andreja Moharja. Če mladi prevzamejo organizacijo, tradicionalnemu izletu seveda dodajo še marsikaj novega; lahko bi rekli, da v sicer odlično enolončnico dodajo ščepec soli.

Že namestitev ni bila, kot po navadi, v planinskem domu, ampak v Šolskem centru Planinske zveze Slovenije v Bavšici. Zato je bil tudi poudarek na šolanju, vzponi na vrhove so samo utrdili tisto, česar so se tečajniki naučili v teoriji. Že prvi večer je temo varnosti v gorah obdelal Andrej Grlica, Andrej Mohar pa drugi večer orientacijo v gorah. Kljub utrujenosti - prvi večer po dolgi vožnji, drugega pa po težkih vzponih - so bili tečajniki kar se da pridni in so vneto poslušali predavatelja. Za zadnji dan je bil predviden lažji vzpon v okolici trdnjave Kluže, a ga je po dolgi, večmesečni suši pokvarilo prvo močno deževje. V nedeljo je zato sledil pravi »team building« (ah, te angleške jezikovne konstrukcije) in udeleženci tečaja so sami očistili celoten učni center v Bavšici, zavedajoč se, da na izvedbo

še kakšnega tečaja lahko računajo le, če bodo za seboj pustili čisto stavbo.

Drugi dan, v soboto, so se udeleženci razdelili v tri skupine: prva se je s pomočjo dveh vodnikov odločila za težak vzpon po večinomoma navpični ferati Via Italiana in po slovenski smeri na vrh Mangarta, druga je tega osvojila po italijanski smeri, tretja pa se je odločila za obisk doline Zadnjice, Trente in Trentarskega muzeja. Vse skupine so svoje napore izpeljale brez večjih težav, vsi skupaj pa so lahko uživali v

prekrasnem vremenu in lepotah Julijskih Alp.

Tečaja in vzponov se je udeležilo 34 članov planinske skupine. Čeprav so nekateri lani poleti pogosto obiskovali Alpe in pri tem osvojili štiritisočak Breithorn v Švici (zakonca Bistričić), pa tudi več kot 3200 metrov visokega kralja Dolomitov, Monte Antelao (Mirjana Brumnjak, Boris Rumanac in Dionis Jurić), je tudi ta tečaj pokazal, da je odhod v visoke gore za večino članov planinske skupine vedno privlačen.

• Darko Mohar

Skupina B na vrhu Mangarta. Foto: Darko Mohar

27. oktober Kulturni dom Kobarid, Dnevi kulturne dediščine DS KPD Bazovica Zaigrani Kishon

Tudi letos se nam je oglasil Tomaž Vidrih, predsednik Kulturnega turističnega društva Sveti Volar iz Kobarida, in povabil dramsko skupino (DS) na gostovanje na prireditvi Dnevi kulturne dediščine. Ideja in cilj te prireditve je povezovati slovenska kulturna društva, in to tudi iz sosednjih držav, ki bi tako pokazala in predstavila svoje delovanje in soustvarjanje v kulturi. Povabilo smo z veseljem sprejeli in za nastop ponudili komedijo Zaigrani Kishon, ki jo sestavljata dve enodejanki, Surround in Incognito, na besedilo Ephraima Kishona in v dramaturški obdelavi Siniše Posarića, ter krajšo povezavo med njima

z naslovom Micka in Ančka, ki jo je priložnostno napisala vodja dramske skupine Renata Fugošić. Pod režijo se podpisujeta Siniša Posarić za Surround ter Renata Fugošić za Incognito in povezavo. Igrajo Nataša Grlica, Anita Hromin, Ivana Baković, Maris Široka, Loredana Jurković in Zdenka Jelovčan. Za luč in ton je poskrbel Ivan Harej, šepetalec je Tolja Hromin.

Čeprav nam vreme ni bilo preveč naklonjeno, smo kar hitro prispeli v Kulturni dom v Kobaridu. Priprave so stekle in kmalu je bil tudi čas za nastop. Dvorana sicer ni bila polna, občinstvo pa nam je bilo zelo naklonjeno. Očitno nam ga je uspelo dobro zabavati. Na koncu smo dobili zaslužen aplavz in čestitke, zatem pa so nas čakali pogostitev in druženje z gostitelji ter dogovor za srečanje v prihodnjem letu. • Zdenka Jelovčan

28. oktober Slivnica Memorial Andrije Petriča

Planinska skupina KPD Bazovica se je udeležila letošnjega pohoda v počastitev spomina na Andrijo Petriča, Bistričana, ki je živel v Opatiji in delal na Reki ter ustanovil planinsko društvo Torpedo, ki danes, tako kot velika reška tovarna, živi le v spominih, ki jih s pohodom vsako leto obuja PD Opatija. Prispevek o tem je za spletno stran www.gore-ljudje.net prispeval vodja planinske skupine Darko Mohar in v njem o Andriji Petriču med drugim zapisal: *Hribovi so bili njegova velika ljubezen, ki jo je prenašal na številne mlajše planince. Eden od vrhuncev njegove planinske dejavnosti na Reki je bila ustanovitev PD Torpedo. Po njegovi smrti so planinci Torpeda leta 1975 organizirali prvi pohod njemu v spomin. Cilj je bil Triglav, na katerega se jim takrat zaradi slabega vremena ni uspelo povzpeti. No, pohodi so postali redni in po pravilu je vsako leto vzpon na drugi vrh. V kratkem času je Memori-*

al Andrije Petriča prerasel okvire samega društva in postal pohod kvarnerskih planincev, na katerem vsako leto sodeluje od 100 do 200 udeležencev. ... Član PD Opatija je tudi Boris Petrič, Andrijevin sin, tudi planinec od malega, eden redkih, ki mu planinska etika veliko pomeni, tako da še danes za odhod v hribe najpogosteje uporablja javni prevoz, najraje vlak. Cilj letošnjega pohoda je bila 1114 m visoka Slivnica nad Cerknico. Udeležilo se ga je 120 planincev iz enajstih društev, od Crikvenice do Delnic in Pazina v Istri. Pri vzponu so pomagali vodniki iz več navzočih društev, tako da je Memorial pravzaprav pokazal, koliko se lahko naredi, če so planinci iz različnih društev solidarni in enotni. V Domu na Slivnici so člani naše skupine izvedli krajši kulturni program na temo nastanka Cerkniskega jezera in cerkniskih Romea in Julije. Sledila je še podelitev priznanj za večkratne vzpone. K dobremu vzdušju sta vsekakor pripomogli zimska idila in snežna odeja, v katero se je odela gora čarovnic.

Legenda o čarovnicah me je popeljala na Slivnico

Pri dopolnilnem pouku slovenščine (DPS) smo spoznali legendo o slivniških čarovnicah, ki živijo v coprniški jami pod vrhom Slivnice. Baje so bile prav one krive za nevihte, točo, bolezni. Spreminjale so se v živali in letale na metlah. Pod Slivnico je mesto Cerknica, znano po presihajočem jezeru, ki je fenomen naravnega pojava. Prvi ga je v znameniti Slavi vojvodine Kranjske leta 1689 opisal Janez Vajkard Valvasor. Tam beremo: »Jezero imam za enega največjih naravnih čudes sveta, in vem, da ni najti ne v Evropi ne v ostalih delih sveta tako čudovitega jezera, kot je to.«

Pri pouku smo tudi sami izdelali čarovnice. Naša učiteljica gospa Dragica Motikje naredila scenarij za uprizoritev legende o čarovnicah, ki na Slivnici pripovedujejo legendo o nastanku Cerkniskega jezera. Tako smo učenske DPS igrале čarovnice. Imele smo več uspešnih nastopov na Hrvaškem in tudi v Sloveniji. Zelo me je mikalo, da bi se enkrat odpravila na Slivnico ... Na naše veselje se je to zgodilo, in sicer z našo planinsko skupino KPD Bazovica, in to prej, kot smo pričakovale. To je bil tradicionalni memorial Andrije Petriča na Slivnici, visoki 1114 metrov nadmorske višine, dne 28. oktobra letos. Naša skupina se je priključila planinskemu društvu Opatija iz Opatije. Med potjo je deževalo in dež je počasi prehajal v sneg. Pričakala nas je zasanjana Slivnica. Tako čudovite si je nismo predstavljali. Na poti proti vrhu je nenehno snežilo, zapadlo je več kot 20 cm snega, z obeh strani so nas pozdravljale veje borovcev, skoraj do tal polnih snega. Uživali smo v pravi zimski idili. Veselo smo hodili, jedli svež sneg, kramljali, se fotografirali, srečni kot majhni otroci. Naenkrat smo zagledali jezero, bilo je kot iz pravljice, ovito v belosive in črne sence, kot da je – v belem naročju snega in nešteti-

poljubov snežink, tiho in čarobno, obenem pa tako skrivnostno – pravkar utonilo v sen. Drveli smo naprej proti vrhu, tam zapeli Veselega pastirja, udarili pečate in gremo nazaj. Naša Lili Cargonja se je spomnila in s seboj vzela naš scenarij iz pouka, da bi ga me, učenske »čarovnice«, predstavile planincem. In res, ko smo se vrnili v dom, smo v dobrem razpoloženju tri »čarovnice«, Lili, Metka in Zdenka (preostale žal niso bile z nami), uprizorile legendo o nastanku Cerkniskega jezera. V domu smo kupile lutke čarovnice, jih držale v rokah in začele pripovedovati. V ozadju našega odra so bili s podobo gozda postavljeni nagačen medved in lisice – kulisa, kot naročena za našo igro. Vsi so nam pozorno prisluhnili in z navdušenjem zaploskali. Seveda brez naše himne iz pouka ne gre: zapeli smo Dan ljubezni. Naj še dodam, da je z doživeto recitacijo pesmi V teh težkih dneh Otona Župančiča dogodek lepo obogatil tudi član planinske skupine Vlado Kobas, velik ljubitelj slovenske poezije. Tako je bila ta žalostna legenda, ki me spominja na slovenska Romea in Julijo, spontano predstavljena na pravem kraju in ob pravem času. Zadovoljni in prijetno utrujeni, vendar polni novih moči, smo se vrnili domov. Doma sem takoj poiskala prostor za svojo »slivniško čarovnico«. Zdaj visi na vrvi, se vrti in obrača kot na vetru, leti na metli, »govori« s piskajočim glasom in se mi reži, kot da bi bila na Slivnici.

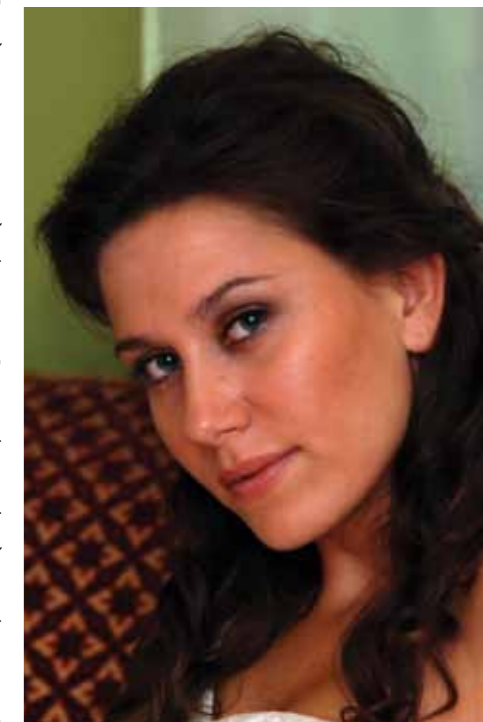
• Zdenka Kallan - Verbanac, pod vtisom planinskega pohoda na Slivnico

Dramska skupina KPD Bazovica v letu 2012

Dramska skupina deluje od ustanovitve društva Slovenski dom KPD Bazovica. Pod dolgoletnim vodstvom gledališčnika Alojza Usenika je uprizarjala najrazličnejše predstave na vse vrste besedil, od klasičnih do sodobnih, in tako polepšala številne večere v Slovenskem domu.

Z menjavo stilov v predstavah se je spreminjalo tudi članstvo, generacije in generacije, ne le na Reki, tudi širše, pa se lahko pohvalijo, da so svoje prve korake napravile ravno pod žarometi majhnega slovenskega gledališkega odra. Dramska skupina pogosto in rada nastopa na drugih odrih, številna gostovanja pa so poleg druženja tudi priložnost, da se v drugih okoljih pokaže vztrajna volja male skupine, vselej pripravljene, da odigra nove zgodbe in gledalce spravi v smeh. Dramska skupina je letos dobila novo vodstvo. Po Siniši Posariću je štafetno palico prevzela Renata Fugošić in s polno paro začela vaje za novo predstavo. Njeno delo pa ne bi bilo mogoče brez dodatne, velike pomoči mojstra luči in zvoka, Ivana Hareja, in Tolje Hromina, ki sta s svojim znanjem predstavi vedno pripravljena vdahnuti kanček čarobnega. Izbrali smo zanimiva besedila, ki so postala gledališka predstava. Naj ob koncu dodam še imena članov in poziv, da se skupini lahko priključijo vsi željni zabave, naša

vrata so vedno odprta in vsak nov član je več kot dobrodošel! Dramsko skupino sestavljajo Alojz Usenik, Ivana Baković, Nataša Grlica, Milan Grlica, Anita Hromin, Stojan Dragaš, Zdenka Jelovčan, Loredana Jurković, Kristina Lalić in nov up, Maris Široka. • Renata Fugošić

Renata Fugošić. Osebni arhiv.

Pogled proti Cerkniskemu jezeru. Foto: Darko Mohar

Nataša Grlica in Anita Hromin. Foto: Andrej Hromin

IZ SVETOV

12. september
Slovenski dom KPD Bazovica
Svet SNM Mesta Reka

Svet slovenske narodne manjšine (SNM) Mesta Reka se je sešel na redni, 7. seji, ki je tokrat potekala ločeno od seje sveta na županijski ravni, vodil pa jo je predsednik sveta Boris Rejec. Na dnevnem redu sta bili poročili o finančnem delovanju in dejavnosti sveta. Boris Rejec se je osredotočil na slovesnost v Slavini ob odkritju doprsnega kipa Josipa Gorjupa, kjer je nagovoril navzoče in gostitelju, krajevni skupnosti Slavina, v imenu obeh svetov in društva KPD Bazovica podaril simbolično darilo. V nadaljevanju seje je Boris Rejec za 4. oktober napovedal predstavitev monografije Slovenske barve v hrvaški likovni umetnosti av-

torice Polone Jurinić. Člani sveta so še soglašali s finančno podporo fotografski skupini KPD Bazovica za razstavo v okviru projekta Sožitje. Beseda je tekla tudi o pozivu slovenskim organizacijam na Hrvaškem, ki delujejo v županijah na obmejnem območju s Slovenijo, naj predlagajo kandidata za nova člana Sveta za zamejstvo pri Vladi RS, za kar je bil na seji soglasno predlagan član sveta, sicer predsednik KPD Bazovica Milan Grlica. Kot je znano, sta bila dosedanja člana Sveta za zamejstvo predsednik krovne organizacije in Slovenskega doma v Zagrebu Darko Šonc in Vitomir Vitaz, ki je to dolžnost sprejel v času svojega predsednikovanja društvu KPD Bazovica.

• Po zapisu Borisa Rejca povzela Marjana Mirković

Fotografijo s seje nam je poslal predsednik sveta na mestni ravni Boris Rejec.

4. oktober
Slovenski dom KPD Bazovica
Slovenske barve v hrvaški
likovni umetnosti

V organizaciji svetov narodnih manjšin Primorsko-goranske županije in Mesta Reka je na njunem sedežu, v Slovenskem

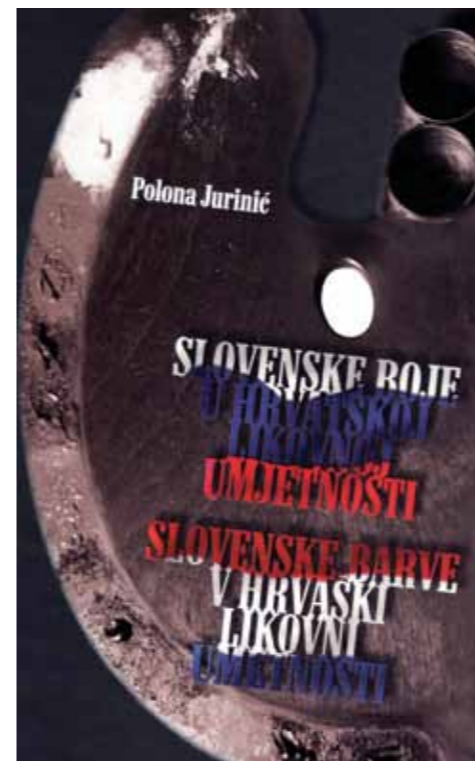
domu KPD Bazovica, svojo knjigo Slovenske barve v hrvaški likovni umetnosti predstavila avtorica Polona Jurinić, aktivna članica KPD Slovenski dom v Zagrebu. Polona Jurinić, ki v uredništvu časopisa Novi odmev spremlja kulturna dogajanja v hrvaški prestolnici in širše ter

aktivno sodeluje v Hrvaško-slovenskem društvu prijateljstva v Zagrebu, je prišla na Reko predstaviti svojo čudovito knjigo, ki je izjemnega pomena za Slovence na Hrvaškem in tudi za hrvaško likovno umetnost nasploh. Zaradi svoje kakovosti in bogate vsebine knjiga ni zanimiva samo za likovne umetnike, strokovnjake, zgodovinarje in teoretike umetnosti, ampak tudi za laike, ker ponuja nešteto zanimivih informacij. Predavanje so spremljale ilustracije, ki pričajo o velikem talentu slovenskih umetnikov, ki so živeli in ustvarjali na Hrvaškem, avtorica pa je v njem predstavila umetnike, ki so ustvarjali v obdobju od 15. stoletja in vse do danes. Zajela je slikarje, režiserje in scenografe, arhitekto, keramiko, fotografe, grafike, kiparje, avtorje strokovnih del, kostumografe in arheologe. Knjiga Slovenske barve v hrvaški likovni umetnosti predstavlja obsežno, a ne dovolj znano temo, ki jo je avtorica zgodovinsko pregledno prikazala v treh obširnih poglavjih.

V sklopu predavanja je avtorica predstavila tudi zgodovino akademije za likovno umetnost v Zagrebu, ki je bila ustanovljena leta 1907 (v Ljubljani je akademija začela delovati leta 1946) in na kateri so študirali številni znani slovenski umetniki. Njihovi življenjepisi so predstavljeni v knjigi, večina tudi slikovno. Pomembno je omeniti in pohvaliti veliko vložene truda avtorice v želji, da vsakemu umetniku podari dovolj pozornosti ter podrobno prikaže zgodovino in dogodke, ki so vplivali na slovensko-hrvaške vezi v umetnosti.

Avtorica je na reškem predavanju sicer obdelala in predstavila samo del svoje knjige, ki obsega 139 življenjepisov umetnikov in 54 krajših življenjepisov zagrebških študentov, pozneje prizna-

nih umetnikov v Sloveniji. Po krajšem pogovoru, druženju in pogostitvi smo se od dragih gostov iz Zagreba (Polona Jurinić sta poleg njenega soproga spremljala še podpredsednik krovne organizacije in Slovenskega doma Franc Strašek ter tajnica Slovenskega doma Mira Bahun, op. ur.) poslovili z željo po skorajšnjem srečanju, kajti prepričani smo, da nam lahko Polona Jurinić pove in pokaže še veliko zanimivih in poučnih informacij. • Dimitrij Jelovčan Bulatović

23. oktober
OŠ Pečine, Reka
Dan šole

Dan šole na OŠ Pečine je bil tokrat posvečen 137. obletnici ustanovitve. V programu v nabitni polni dvorani šole, ki je za zdaj edina javna šola na Hrvaškem, v kateri je že sedmo leto uspešno na programu učenje slovenščine, je s pesmijo in igrokazom nastopila tudi skupina učencev tega pouka. Prireditev sta si ogledala tudi gosta iz Ljubljane, predstavnik službe za mednarodno sodelovanje in EU na slovenskem ministrstvu za izobraževanje, znanost, kulturo in šport Marko Koprivc in Veronika Pirnat z Zavoda RS za šolstvo,

vabilu pa se je odzval tudi predsednik Sveta slovenske narodne manjšine Mesta Reka Boris Rejec. Ravnateljica Irena Margan in učiteljica Vida Srdoč sta za nastop prejeli njihove iskrene čestitke z željo po uspešnem nadaljevanju odmevnega projekta. Zahvalili sta se vsem za podporo, Marku Koprivcu in Veroniki Pirnat pa še posebej za učbenike, prejete ob tej priložnosti.

Pouk slovenščine na OŠ Pečine ima zagotovljeno posebno učilnico in že četrto leto na podlagi manjšinske zakonodaje poteka po modelu C. V tem šolskem letu je trenutno prijavljenih 37 učencev, po besedah Vide Srdoč pa je v drugem polletju tudi letos pričakovati še katerega izmed prvošolčkov, ki se o tem odločajo šele po tem, ko

se naučijo pisati. Pouk je priljubljen tudi zaradi pestrega programa in izletov ter stikov z drugimi šolami, kot sta OŠ Borisa Kidriča v Kidričevem ali OŠ Dagotina Ketteja v bližnji Ilirski Bistrici. Marko Koprivc pa je ob tej priložnosti potrdil skorajšnji začetek pouka v več obmejnih osnovnih šolah v Varaždinski županiji, za kar je prijavljenih več kot 400 otrok. V II. gimnaziji Varaždin pa že drugo šolsko leto poteka pouk slovenščine, ki ga obiskuje več kot sedemdeset dijakov in je edini pouk slovenščine na srednješolski ravni. Obe pobudi je v imenu Sveta slovenske narodne manjšine Varaždinske županije in SKD Nagelj dala predsednica sveta in podpredsednica društva Barbara Antolić. • Marjana Mirković

Skupino je za prisrčen nastop pripravila učiteljica Vida Srdoč. Foto: Marjana Mirković

Marko Koprivc, Veronika Pirnat, Irena Margan in Boris Rejec. Foto: Marjana Mirković

IZ POUKA DPS

Otroci so mi pokazali smer Če si nekaj res želimo, zmo- remo. Tudi ohranjati sloven- ski jezik in kulturo na tujem

Ko sem leta 2005 v Sloveniji organizirala in vodila strokovni seminar za učitelje in učiteljice slovenščine v Argentini in Avstraliji, je bila med udeleženci tudi gospa učiteljica in mati treh otrok iz Avstralije. Kot mlado dekle se je izselila v Avstralijo in se tam tudi poročila s Slovencem. Imela sta tri otroke, ki sta jih vzgajala v slovenskem duhu in jih povezovala s slovensko kulturo. Na moja vprašanja o tem, kako jima to uspeva, kako se znajdetata v daljni Avstraliji, kako ohranjata stik s Slovenijo in slovensko kulturo, je s posebnim žarom začela pripovedovati zgodbo iz svojega življenja.

»Bil je predbožični čas, povsod so ljudje počeli različne stvari, povezane s pričakovanjem bližajočih se praznikov. Sodelavke v službi (bile so različnih narodnosti) so pripovedovale, kako doma pečejo piškote po 'njihovo' in teh veččin učijo svoje otroke, ker želijo, da bi v velikem in večkulturnem svetu Melbournu ohranili tisto, kar je samo njihovo. To me je zdrnilo. Zalotila sem se, da do takrat o tem nisem nikoli razmišljala. Takrat sem se vprašala, kaj pa jaz lahko naredim. Prišel je čas, da nekaj spremenim. Zamislila sem se in začela iskati poti, kako naj se doma pripravljamo na predbožično-novoletni čas. Doma me čakajo trije otroci; kako naj jih vključim v vse to, da bodo pri tem tudi uživali? Življenje hitro teče, kmalu bodo moji otroci odrasli. Že v mladostniških letih se bodo začeli spraševati, kdo so, od kod so, zakaj so tu in ne v Sloveniji ... Primerjali se bodo s svojimi vrstniki v razredu, ki prav tako prihajajo iz različnih jezikovnih in kulturnih skupnosti. Postavljala sem si vprašanja, kako bodo to počeli, se bodo znali in zmogli znajti v svetu ter s čim se bodo

enakovredno postavili med različne vrstnike.

V meni se je utrnila iskra in odločila sem se. Kot mati sem prva poklicana, da svojim otrokom posredujem nekatere kulturne prvine, ki sem jih sama prejela v svoji družini v Sloveniji. Nisem vedela, kje naj začnem. Odgovor so mi nehote posredovale moje sodelavke; skoraj vsilile so mi idejo, kaj naj doma naredim. Rekla sem si, da bom začela s preprostimi stvarmi. Z otroki bom doma pripravila slovensko orehovo potico. Ja, to bom naredila, sem si rekla, ko sem se vračala iz službe, pa še otroci mi bodo pomagali. Bila je sobota, moža ni bilo doma, bil je na službeni poti. Veliko je potoval, jaz pa sem bila sama z otroki. Zelela sem si, da bi otrokom pričarala lepoto domačega praznovanja. In uspelo mi je, ko sem z njimi pripravljala in pekla slastno slovensko pecivo, orehovo potico. Nikoli do takrat nisem pekla potice, imela pa sem domače recepte. Veste, to so bili že stari in porumeneli papirji z rokopisom moje mame. To sem vzela s seboj, ko sem odhajala v Avstralijo. Med starimi recepti je bil tudi recept za potico, in ta mi je pomagal, da sem v našem domu pričarala Slovenijo, in to v času velikega praznovanja, ko se družine želijo malo iztrgati iz anonimne množice in se ustaviti pri sebi. Ta recept mi je pomagal priklicati domačnost in se na poseben način povezati z našo domovino, rojstnim krajem, našo domačo hišo, našo mamo in očetom, našimi sorodniki in našimi koreninami.

Otroci so me v tistih dneh veliko spraševali o Sloveniji. Hoteli so vedeti različne podrobnosti. Pripovedovala sem jim o časih, ko sem bila še sama otrok v Sloveniji, in o vsem, česar sem se spomnila iz naše vasi, o posebnih ljudeh v naši vasi in drugih zanimivih rečeh. Ogleдали smo si še stare fotografije in se skupaj vži-

vljali v življenje tam daleč od sedanjega doma.

Bila sem mlada mati, toda moji otroci so me učili in mi nevede nakazali smer, v katero naj grem. Skupaj smo ozaveščali, kaj je v življenju res vredno. Po tem našem prvem in za nas posebnem, slovenskem pričakovanju božičnih in novoletnih praznikov smo se globlje spoznavali. Bolj zavestno in načrtovano sem odslej v svojih otrocih vzbujala zanimanje za Slovenijo in slovenstvo. To nas je držalo skupaj in nas tudi povezovalo z drugimi redkimi slovenskimi družinami v tem velikem avstralskem mestu. Seveda to ni bilo vedno lahko in ne tako preprosto, kot vam zdaj pripovedujem. Toda če si človek nekaj res želi, zmore.

Kot mati sem začutila, da sem svojim otrokom ponujala več; postajali so bogatejši za nekatera spoznanja. Na vse to sem postajala res ponosna. Tudi moji otroci so bili ponosni na to, da so svojim avstralskim vrstnikom lahko povedali kaj o slovenski kulturi, naši kulinariki, da so znali zapeti slovensko pesem in povedati kakšno zgodbo, ki je samo naša.

Od takrat je preteklo že veliko let. Življenje daleč od domačega kraja me je naučilo, da sem se sama postavljala zase in svoje otroke, da sem jim načrtno pomagala spoznavati in doživljati slovensko kulturno izročilo. Živimo v Avstraliji, počutimo se kot sestavni del tega okolja, toda različni smo med različnimi in ponosni na svoj slovenski izvor.«

• Dragica Motik, učiteljica dopolnilnega pouka slovenščine na Reki, v Čabru, Buzetu in Pulju

Jesen pri mojih starih starših

Eden najlepših spominov, ki mi pade na misel na začetku jeseni, je čas trgatve pri moji babici in dedku v Motovunu. Danes vem, da je imel dedek res majhen vinograd, ampak takrat, ko sem imela pet ali šest let, so se mi odrasli

zdeli veliki, hiše so bile ogromne, v vinogradu pa si se kar izgubil, tako dolge so bile vrste trt. Dedek je najprej, teden dni pred trgatvijo, pripravljal sode – prave, stare, lesene sode, ki so dišali po vinu in kleti. Še danes se spomnim tistih temnih, črnih, velikih sodov, ki so bili pravzaprav majhni, in dedka, kako jih je vrtel po travi, napolnjene z malo vode, da bi jih opral. S sodi povezujem tudi svetlo zeleno-modro barvo modre galice, ki jo je dedek počasi topil v vodi in z njo škropil trto.

Na dan trgatve se je zbrala vsa družina; babica je že nekaj dni prej pripravljala hrano in sladice za veliko ljudi. Vsi so bili lepi, čeprav so bili oblečeni v stare obleke, veseli in dobre volje. Vsak je imel svoje škarje in svoje mesto v vinogradu. Delali sta po dve osebi skupaj, vsaka z ene strani vrste, in obirali trs za trsom.

Spomin na trgatve je občutek padlega listja pod nogami v vinogradu, sladko grozdje, ki smo se ga najedli do sitega, in sladki sok iz grozdja na rokah, zaradi katerega so se prsti zalepili drug na drugega. Dedek je vedno pripovedoval dogodke iz svoje mladosti, denimo o tem, kako so oni morali zvižgati, ko so pobirali grozdje za lastnike vinograda, da ga ne bi snedli. Takrat sem mislila, da je bila to šala, kot starejša pa sem zvedela, da je včasih res bilo tako. Moj dedek je v svoji mladosti spoznal pravo lakoto – ni bilo vedno kaj za pod zob.

Ko smo grozdje pobrali in ga dali v velik sod, je takoj začel teči sladki sok; tega smo potem pili pri kosilu. Seveda je bilo kosilo pozno, komaj takrat, ko smo končali delo.

Posebno lepoto temu dnevu je dal občutek povezanosti družine, občutek pomembnosti vsakega, od najmlajšega do najstarejšega, ker smo vsi skupaj sodelovali in vsi uživali v končnem rezultatu tega dela.

Povezava z naravo je zame še danes zelo pomembna, mogoče tudi zaradi teh spominov.

• Bojana Hajduk Černeha

Zdenka Kallan - Verbanac, Morju

Pri pouku smo v okviru slovenske literature obravnavali tudi pesem Soči Simona Gregorčiča. Pri razmišljanju o njej sem dobila navdih za pesem, Morju.

Morju

Krasno si, moje morje ...

Pri tebi sem se rodila,
s kamenčki igrala,
ribe lovila, školjke zbirala,
valove preskakovala ...

Krasno si, moje morje ...

Dobro poznam tvoj dih, tvoj vonj,
vem, kako se jeziš
in razburjaš v nevihti,
ko šumijo valovi visoki, mogočni,
a ko vse mine in se umiriš,
se kamenčki ob obali zibljejo
v tvojem naročju
kot pesem v počasnem ritmu.

Krasno si, moje morje ...

Moj zvesti prijatelj,
tebi lahko zaupam vse,
če sem v skrbeh
in mislim, da ne bom našla rešitve,
zaplavam ...
Ti me pobožaj, potolažiš, daš pogum
in že spet najdem izhod!

Krasno si, moje morje ...

V zahodu sonca se sončni žarki

lesketajo na tvoji površini
kakor nenehni utrinki zlatih
zvezdic.

Sedim na topli skali, sproščena.
Diham počasi, globoko,
v daljavi slišim krik galeba ...
Šrečna sem.
Zelega bi ujeli ta trenutek za večno.

Krasno si, moje morje ...

V burji, jugu, megli, dežju, soncu,
mesečini.

Ah ..., te tvoje čudovite barve
vseh prozorno smaragdskih nians,
od svetlo do temno modre, skoraj
črne,
v tvojih neznanih, zastrašujočih
globinah.

Krasno si, moje morje ...

Kadar se mi zdiš žalostno,
tiho molčiš,
kot da je v tebi nešteto
ogromnih slanah solza.

Krasno si, moje morje ...

Ti si zdravje, prepoved,
ohranjaš mi mladost.
S teboj je lepše življenje,
v tvojem objemu čutim ljubezen,
zaupanje, enakost za vse, kar živi
pod nebesnim svodom.

Krasno, prekrasno si, moje morje ...

Na Reki, 21. oktobra 2012

Zdenka Kallan - Verbanac

Zdenka Kallan - Verbanac v domačem vrtu na reški Kantridi. Osebni arhiv.

LITERARNI KOTICEK

Stanislava Komočar: Dobova, Vrni živost življenju moj rojstni kraj

V nekaj vrsticah bi vam rada povedala kaj o svojem rojstnem kraju. Rodila sem se v Mihalovcu pri Dobovi. Mihalovec je lepa zaskavska vasica, saj le nekaj sto metrov stran teče reka Sava, ki velikokrat tudi poplavlja. Velika voda naredi po navadi veliko škode, včasih pa tudi malo koristi.

Tako je pred mnogo leti Sava poplavila polja, travnike in vas. Voda je prinesla veliko lesa, med njimi je bilo hrastovo deblo vrste dob. Na njem je bil kip Marije. Sezidali so kapelico in vanjo postavili Marijo. Ime so ji dali mihalovška kapelica, saj so jo sezidali vaščani iz Mihalovca, vasi pa so dali ime Dobova. Tu so devetletna osnovna šola, trgovina, banka in mesnica, tudi gostinski obratov ne manjka. Pred sedmimi leti so naredili novo železniško postajo, saj je to zadnja postaja v Sloveniji.

Dobova, moj rojstni kraj

Dobova, oj Dobova, najlepši kraj si ti,
Dobova, oj Dobova z devetimi vasmi, in te so: Mostec, Mihalovec, Loče, Rigonce, Veliki Obrež, Mali Obrež, Gaberje in Sela.

Če vprašaš me, kje je moj dom,
kje zibel tekla mi,
to je prelepa Dobova z devetimi vasmi,
oj Dobova, oj Dobova, najlepši kraj si ti,
oj Dobova, oj Dobova,
tu zibel tekla mi!

18. septembra 2012
Stanislava Komočar

Večno ne moreš jokati,
ohrometi ne pusti srce,
ne smeš pokopati še sebe,
ko ti najdražji umre.

Čustva ostanejo živa
tudi ko duša ihti,
sam je boleče ostati, samota
ubija ljudi.

S solzami ne prebujamo mrtvih,
le sebi življenje moriš,
smisel se vrne življenju,
če še za nekoga živiš.

Življenju povrni ljubezen,
v srcu naj spet zaživi,
pokloni jo iskreno nekemu,
ki zate živeti želi.

Na Reki, oktobra 2012
Marija Šenk,

Z razstave Navdih narave. Cvetlični aranžma, Milan Grlica.

Dolgo boli

Lepo biti je človek
vedno in povsod,
z dejanji tlakuje
življenja se pot.

Imeti dva obraza
ne bi smeli imeti nikdar,
v neiskrenem nasmehu
preveč je prevar.

Med zlom človeškim
so tudi laži,
z njimi biti ponižan
dolgo boli.

Na Reki, oktobra 2012
Marija Šenk

Si-T

28. avgust-1. september Vocal Marathon 2012 Kampus in HKD na Sušaku, Reka

Na Reki je v organizaciji Studia Maraton drugo leto zapored potekala mednarodna prirediteljska skupina New Swing Quartet in dolgoletni umetniški vodja skupine Perpetuum Jazzile, zaslužen tudi za njen vzpon, je sodeloval že na prvem festivalu Vocal Marathon, na katerem je izvedel več delavnic in predsedoval žiriji, katere član je bil tudi letos. Nastope je pohvalno ocenil, zlasti nagrajenost nemško skupino Cash-N-Go, ki je s svojim repertoarjem, polnim ironije, humorja in energije, navdušila vse. Tomaž Kozlevčar nam je med obiskom na Reki med drugim povedal, da na Hrvaškem gostuje še iz časov New Swing Quarteta, dolgoletno sodelovanje s številnimi glasbeniki pa je po ustanovitvi skupine Time to time obogatil še z Oliverjem Dragojevićem. Nekatere skladbe z njegovih albumov je Tomaž Kozlevčar priredil za vokale in v dogovoru z Oliverjem Dragojevićem naj bi predvidoma do konca tega leta naredili album teh pesmi, in sicer z džezovskimi elementi in v izvedbi a cappella slovenskih in hrvaških pevcev. • Marjana Mirković

Tomaž in Samo Kozlevčar. Foto: Marjana Mirković

venije, Tomaž Kozlevčar in Samo Kozlevčar, oče in sin iz družinske skupine Time to time, trenutno okrnjene zaradi odhoda tretjega člana, Nina, na Novo Zelandijo. Tomaž Kozlevčar, znani slovenski glasbenik, med drugim član nekdanje skupine New Swing Quartet in dolgoletni umetniški vodja skupine Perpetuum Jazzile, zaslužen tudi za njen vzpon, je sodeloval že na prvem festivalu Vocal Marathon, na katerem je izvedel več delavnic in predsedoval žiriji, katere član je bil tudi letos. Nastope je pohvalno ocenil, zlasti nagrajenost nemško skupino Cash-N-Go, ki je s svojim repertoarjem, polnim ironije, humorja in energije, navdušila vse. Tomaž Kozlevčar nam je med obiskom na Reki med drugim povedal, da na Hrvaškem gostuje še iz časov New Swing Quarteta, dolgoletno sodelovanje s številnimi glasbeniki pa je po ustanovitvi skupine Time to time obogatil še z Oliverjem Dragojevićem. Nekatere skladbe z njegovih albumov je Tomaž Kozlevčar priredil za vokale in v dogovoru z Oliverjem Dragojevićem naj bi predvidoma do konca tega leta naredili album teh pesmi, in sicer z džezovskimi elementi in v izvedbi a cappella slovenskih in hrvaških pevcev. • Marjana Mirković

8. september Kampor na Rabu Spominsko pokopališče

Na spominskem pokopališču v Kamporju na Rabu je tudi letos potekala spominska slovesnost, na kateri so s krajšim programom počastili 69. obletnico osvoboditve taborišča in se poklonili spominu na žrtve. Vence so položile delegacije mestnih oblasti in več borčevskih organizacij Hrvaške in Slovenije. V imenu dvestotih preživelih taboriščnikov z območja Čabra se je komemoracije udeležil goranski pisatelj in raziskovalec krajevne zgodovine Slavko Malnar, avtor letos izdane knjige z naslovom Izgubljeno otroštvo, ki je pretresljivo pričevanje tudi o tragičnih razmerah v taborišču.

Poznejše srečanje v mestni hiši v Rabu je bilo tudi priložnost za seznanitev z razvojem projekta zgraditve muzeja z naslovom Kampor, polje spominov, ki bi ohranil pričevanja o zloglasnem italijanskem fašističnem koncentracijskem taborišču, v katerem je življenje izgubilo približno štiri tisoč ljudi, skoraj petina od skupnega števila okrog petnajst tisoč interniranih, med katerimi so bile cele družine, otroci in ostareli, večinoma iz Slovenije in Gorskega kotarja. Doslej je bilo evidentiranih 1490 žrtev; z novimi identificiranimi žrtvami je to število vsako leto večje, a verjetno nikoli ne bo znano, koliko taboriščnikov je umrlo zaradi lakote, žeje, bolezni in nasilja. Kot je poudaril predsednik borčevske organizacije na Rabu Ivo Barić, je bil to vojni zločin, za katerega ni bil sprožen noben sodni postopek in za katerega nihče ni odgovarjal. Po besedah Slavka Malnarja pa preživeli taboriščniki iz Hrvaške doslej niso prejeli tudi nobene odškodnine.

• Marjana Mirković

12. september HKD, Reka Kdo je naslednji Po Janši potop

Tretji festival Zoom, ki je v organizaciji društva Drugo morje na Reki potekal od 6. do 12. septembra, se je končal s predstavo Kdo je naslednji, po konceptu in v režiji Janeza Janše. Predstava, sestavljena iz filma, glasbe in koreografije, z dokumentarnim in fikcijskim pristopom odpira vprašanja o odgovornosti posameznika v sodobni družbi. Performans je nastal v produkciji Maske Ljubljana in koprodukciji s Tanzquartierjem z Dunaja in Inkonom iz Malmöja.

Janez Janša, nekdanji reški maturant, ki se je prej imenoval Emil Hrvatin, je v Ljubljani študiral sociologijo in gledališko režijo ter se podiplomsko izobraževal v Antwerpnu v Belgiji. Je avtor, režiser in izvajalec interdisciplinarnih projektov ter samostojnih avtorskih scenskih del, predstavljenih na pomembnih evropskih in ameriških prizoriščih. Z reškim društvom Drugo morje uspešno sodeluje že deset let, največ medijske pozornosti

je vzbudil pred dvema letoma, ko so ga zaradi rezanja hrvaške zastave v reškem muzeju moderne in sodobne umetnosti v okviru umetniškega dogodka po prijavi zagretega domoljubneža privedli celo na policijo, njegov obisk pa si bomo znova zapomnili. Janez Janša je namreč tokrat na Reki za seboj pustil pravi potop, ki je sledil njegovi predstavi. Nad mestom se je dobesedno odprlo nebo, po cestah je drla voda, jaški so bili kot vodomet, tudi pritličje Hrvaškega kulturnega doma na Sušaku je kmalu zalila voda. Ker so bili gasilci na številnih intervencijah po mestu, so obiskovalci in gostujoči gledališčniki skupaj z organizatorji in varnostniki pomagali reševati opremo in bili evakuirani v prvo nadstropje, tam pa je na koncu potekal še pogovor o predstavi. Janez Janša je pri tem pojasnil poanto štetja – ki se ob koncu predstave, v pričakovanju akcije iz občinstva, nadaljuje v nedogled, do odhoda zadnjega obiskovalca – in pojasnil tudi možni vzrok poplave, z besedami, da je v dogajanje pač posegla božja roka, če že ni bilo posameznika, ki bi kaj ukrenil.

• Marjana Mirković

Kdo je naslednji. Foto: Marjana Mirković

14. september Mestna hiša, Matulji Znanost in umetnost na ulici

V organizaciji Občine Matulji je že tretje leto potekala prireditev z naslovom Znanost in umetnost na ulici. Enodnevni program z vrsto delavnic in predavanj je bil namenjen predvsem šolski mladini, ki je največ zanimanja pokazala za performans v izvedbi Hiše eksperimentov iz Ljubljane. Jurij Sodja in Luka Vidic sta predstavila dogodivščino Malovelikologija in s poskusi, ki sta jih spremljala z duhovitimi komentarji, ponazorila več osnovnih načel fizike ter med mladimi obiskovalci sprožila val navdušenja.

V scenskem nastopu so med drugim predstavili knjigo otroške poezije z naslovom 2+2=5 avtorja Stojana Trobca - Tota, že predstavljeno tudi v KPD Bazovica.

• Marjana Mirković

15. september Palčava šiša, Plešče Nesnovna dediščina v obmejnem prostoru

Slovensko etnološko društvo (SED) iz Ljubljane je v sodelovanju z Etnološko zbirko Palčava šiša iz Plešč organiziralo mednarodno delavnico z naslovom Nesnovna dediščina na primeru obmejnega območja doline zgornje Kolpe in Čabranke ter okolice: beleženje, komentiranje in ohranjanje. Kot tretje srečanje je potekala v okviru triletnega programa, povezanega z etnologijo obmejnih regij in osredotočenega na živo, nesnovno kulturno dediščino v zamejskem prostoru. Teme uvodnih predavanj so govorile o prepoznavanju te dediščine in postopku za vpis v slovenski seznam, njenem varovanju v Avstriji in značilnostih v dolini zgornje Kolpe in Čabranke, kot sta govor in legenda o Petru Klepcu.

V razpravi so predstavili raziskavo govorov in rezultate v

Slovenskem jezikovnem atlasu, raziskave in projekte zagrebške fakultete za arhitekturo na temo zdravega okolja v dolini Kolpe, prizadevanja za ohranitev dediščine podružnic Matice Hrvaške iz Čabra (z osrednjo vlogo plodovitega in uspešnega avtorja Slavka Malnarja ter knjigami Zlatka Pochobradskega) in Viškova ter dediščino Prezida, Čabra in Tr-

šća, o kateri so spregovorili sami domačini, enako kot o vasi Trava in tamkajšnjim sobivanju s Kočvarji. V popoldanskem delu je sledil ogled Palčave šiša, Tamaževga mlina in turistične poti ob mlinskem potoku, romarske Svete Gore in Malega Luga kot kraja domačije Petra Klepca.

• Po zapisu mag. Marka Smoleta povzela Marjana Mirković

Mag. Marko Smoleje izvrtsten poznavalec kulturne dediščine. Foto: Andrija Wolf

16. september Cerkev sv. Evfemije, Kapor Galerija Testen

Na praznik sv. Evfemije so v okviru frančiškanskega samostana v Kaporju na otoku Rabu v starodavni cerkvi, v kateri maše le redko potekajo in ki je najstarejši samostanski del, posvečena pa je omenjeni svetnici, slovesno odprli prenovljeno galerijo Testen. Galerija je nastala leta 1989, toda dela tega znanega in cenjenega slikarja samouka, frančiškanskega brata Ambroža (Janka) Testena (1897–1984) iz Loke pri Mengšu, ki je največji in najpomembnejši del svojega opusa ustvaril v tem samostanu, veliko slik pa podaril obiskovalcem, so bila v zadnjih letih izpostavljena vlagi in nujna je bila sanacija prostorov. Za obnovo je zaslužen kaporjski župnik in gvardian fra Nedjeljko Jerkan, sredstva pa sta, kot piše Novi list, zagotovila hrvaško ministrstvo za kulturo in Mesto Rab. Galerija Testen in Domoznanska zbirka, kar je pravzaprav celoten samostan, so za javnost odprti vsak dan od 10. do 12. in od 16. do 18. ure.

• Marjana Mirković

27.-28. september RTV Slovenija, Ljubljana 1. konferenca slovenskih novinarjev iz sveta in Slovenije

V poslopju RTV Slovenija je v Studiu 14 potekala prva konferenca slovenskih novinarjev iz sveta in Slovenije. Pripravila

Skupina novinarjev na zanimivem srečanju. Foto: Marjana Mirković

6. oktober Na Majerju, Gorače Gorači - Gerjansku

V počastitev 170. obletnice Matice hrvaške (MH), 135 let MH v Čabru in 20 let obnovljenega dela podružnice MH v Čabru je pri Srečku Tušku na Majerju v Goračah, ki so se v preteklosti imenovala Gorjansko, potekala predstavitev dvanajste knjige Slavka Malnarja, neutrudnega

jo je organizacija Svetovni slovenski kongres (SSK), ki ima za seboj že več podobnih srečanj z različnih področij.

Uvodni predavanji sta podala Darka Zvonar Predan in Mitja Volčič, v nadaljevanju pa so sledili prispevki na teme izizov modernizacije medijskega sveta, primerjava slovenskih novinarjev doma in na tujem, problematike slovenskega novinarstva po svetu, odmevnosti zamejske in zdomske problematike v medijih v Sloveniji ter pričevanja slovenskih novinarjev, ki so se uveljavili v tujih medijih. Na srečanju sta iz Hrvaške sodelovala urednik deska v Glasu Istre Kristijan Stepčić Reisman s prispevkom Regionalni časopisi kot sredstvo čezmejnega zblíževanja in urednica Sopotij Marjana Mirković, ki je spregovorila o aktualnih medijih v slovenščini na Hrvaškem.

SSK je program srečanja, pozdravne nagovore in povzetke sodelujočih objavil v zborniku, ki je zanimiv vir različnih informacij s področja novinarske dejavnosti.

• Marjana Mirković

raziskovalca krajevne zgodovine in govora na območju, ki je sicer na robu zgodovinskega in znanstvenega zanimanja. Avtor je obširno knjigo, za katero znotva zasluži vse čestitke, napisal v narečju in v njej obdelal zgodovinski del Gorač, skrbno popisal vse domačije po naseljih, skupaj z ljudmi, ki so v njih živeli, vse do danes; v prilogi sta tudi seznam naselij in priimkov, omenjenih v knjigi, ob koncu pa je objavljen

povzetek v slovenščini. Kot zanimivost Slavko Malnar poudarja, da so priimki v stari dokumentaciji slovenski. Poleg avtorja sta knjigo predstavila predsednik podružnice MH v Čabru in urednik Ivan Janeš in lektor Andrija Zbašnik, dogodek pa je z glasbenim nastopom obogatil znani goranski kantavtor in harmonikar Matija Turk.

Slavko Malnar nam je o predstavitvi poslal naslednje sporočilo: Na Majerju v Goračah je potekala predstavitev knjige Gorači - Gerjansku. Ni verjeti, koliko je bilo obiskovalcev. Kraj ima manj kot sto prebivalcev, obiskovalcev pa je prišlo okrog 150. Zahvaliti se je treba tamkajšnjemu društvu za šport in rekreacijo, ki je povabilo tudi tiste Goračane, ki živijo zunaj svojega kraja. Prišli so iz Zagreba, z Reke, iz Karlovca, Ljubljane. Med obiskovalci sta bila tudi dr. Jožica Narat in Jakob Müller, sodelavca Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša pri znanstvenoraziskovalnem centru Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Res je bilo čudovito. Ko človek doživi kaj takega, potem mu ni težko nadaljevati raziskave in pisanja o naših zapuščenih krajih.

Svoj izvod knjige Gorači - Gerjansku hrani skoraj vsaka družina v Goračah.

• Slavko Malnar

11.-31. oktober MMSU, Reka Zbirka Faggian

Razstava v reškem muzeju moderne in sodobne umetnosti (MMSU) z naslovom Zbirka Faggian je nastala v sodelovanju s kolekcionarjem, na ogled pa je bilo sto trideset del, večinoma slik in deset skulptur, nastalih od konca 19. stoletja do danes. Zbirka Alberta Faggiana nastaja trideset let, začela se je s puljskimi in istrskimi avtorji, osredotočena pa je na imena iz obdobja hrvaške moderne in sodobne umetnike ter danes obsega približno

tristo petdeset del, v glavnem slik, s posebnim poudarkom na portretih, pa tudi risb, grafik in skulptur.

Razstavo spremlja tudi obsežen in razkošno opremljen katalog z besedili, ki obsegajo strokovno mnenje o posameznih delih, med njihovimi avtorji pa so tudi umetnostni zgodovinarji Oto Širec, Vanda Ekl, Jerica Ziherl in Oton Gliha, ki je tudi z več deli zasto-

Janez Boljka, Bik II, bron, 1983. Foto: Marjana Mirković

16.-28. oktober Histrionski dom, Zagreb Bobijevi dnevi smeha

Prva letna revija komedije z naslovom Bobijevi dnevi smeha je v organizaciji gledališke skupine Histrion potekala v Histrionskem domu v Zagrebu. Posvečena je spominu na lani preminulega znanega in zelo priljubljenega igralca, legendo zagrebskega gledališča, Josipa Bobija Marottija (1922-2011), ki je prva leta po drugi svetovni vojni deloval tudi na reškem odru. Ob slovesnem odprtju so v Histrionskem domu tudi odkrili njegov doprni kip, delo akademskega kiparja Miljenka Sekulića, in predvajali dokumentarni film hrvaške radiotelevizije s posnetki filmskih in gledaliških vlog ter

pan na razstavi. Med številnimi umetniki, katerih dela so bila na ogled, so tudi Janez Boljka, Milena Braniselj, Jože Ciuha, Mitja Ficko, Bojan Gorenc, Vasilij Jordan, Julijana Kocanović Grubić, Milena Lah, Oton Postružnik, Josip Račić in Andraž Šalamun, večinoma omenjeni tudi v monografiji Slovenske barve v hrvaški likovni umetnosti Polone Jurinić. • Marjana Mirković

Iz monografije Josip Marotti avtorice Antonije Bogner Šaban (Zagreb, 2006).

POGLED Z ONKRAJ SNEŽNIKA

Slovenska politika na dveh bregovih

»Če obstaja možnost, da gre narobe več stvari, bo šla narobe tudi tista, ki bo povzročila največ škode,« je eden od izrekov znamenitih Murphyjevih zakonov.

Tako nekako bi lahko začel svoje oglašanje v četrti številki Sopotij, ko poskušam predstaviti trenutne razmere v Sloveniji. Od septembra, ko sem se zadnjič oglasil, so šle pri nas stvari bolj ali manj navzdol, tako na gospodarskem in družbenem, predvsem pa na političnem prizorišču države na sončni strani Alp. Ta svoj prispevek pišem v soboto, 3. novembra, dan po dvodnevni praznikih v naši državi, s katerimi smo počastili dan reformacije in spomina na pokojne. Ampak vzdušje v državi ni nič kaj praznično, saj sta se oba politična pola, pogojno rečeno desni (Janez Janša, SDS) in levi (Zoran Janković, PS), čvrsto vkopala vsak na svojem ideološkem bregu.

Toliko strupenega sovraštva kot sta, čeprav v leporečju, izkazala oba bojovníka na slovenskem političnem prizorišču, že dolgo nismo zaznali. Vlado, ki s svojimi za levico spornimi zakoni, ki naj bi rešili slovensko gospodarstvo in družbeno krizo, opozicija napada z grožnjo po razpisu referendumu. Svoj lonček so pristavili tudi bolj ali manj levi sindikati in kriza sis-

tema je tu. Stvari so se tako zbanalizirale, da očitno dogovor ni mogoč in da se bo boj na levih in desnih okopih nadaljeval kljub dejstvu, da ima vladajoča koalicija z nezlomljivo Janševo SDS na čelu udobno večino v slovenskem parlamentu. O tem, da država drsi v čedalje hujšo krizo, pa sta si oba tabora enotna le na deklarativni ravni.

Rek, da se zgodovina ponavlja kot farsa, je tokrat znova potrdil svojo veljavo. Vladajoča SDS je z bolj ali manj obrobnimi koalicijskimi strankami drugorazrednega vpliva v trenutni slovenski politiki kot opozicijska stranka dolga leta z bolj ali manj nepotrebnimi referendummi rušila levico na oblasti. Nazadnje pred letom dni, ko je zrušila Pahorjevo levosredinsko vlado in poskuse njene pokojninske reforme in reforme dela. Zdaj pa prav ta levica, čeprav v nekoliko drugačni strankarski formi, uporablja mehanizem referendumu, da bi zrušila vse poskuse vladajočih »ljutih« nasprotnikov.

Politično vzdušje je bilo v prvih dneh novembra v Sloveniji tako razgreto, da ne kaže na pomiritev sovražnih strani. K takšnemu zastrašujočemu ozračju je po svoje pripomogla tudi kampanja pred volitvami za predsednika Republike Slovenije. Ko bo ta kolumna pred bralci, bomo imeli v Sloveniji morebiti že izvoljenega predsednika, morebiti pa tudi ne, saj je drugi krog napovedan za 2. decembra, in tedaj bomo zagotovo dobili novega (Milan Zver ali Borut Pahor) oziroma starega predsednika Danila Türka.

Še nikoli doslej ni bilo v Sloveniji na predsedniških volitvah tako malo kandidatov, a so letošnji trije pravi politični prvokategorniki. Dva, Türk (z leve) in

Zver (z desne), sta izrazita nasprotnika. Pahor, ki je bil sicer nekdanji v mladih letih član Zveze komunistov Slovenije, po letu 1990 pa njene naslednice, sedanjih Socialnih demokratov, igra nekakšno povezovalno vlogo med obema poloma. Kampanja se zaostruje, in čeprav vsi kandidati trdijo, da hočejo biti predsedniki vseh Slovencev, je na primer Zver dejal, da ga na partizanske proslave z ikonografijo rdečih zvezd ne bo, aktualni predsednik Türk pa v petih letih svojega mandata ni bil na nobeni prireditvi desnice.

Tako gredo z roko v roki praske vseh treh predsedniških kandidatov, izpostavljenih predvsem na javni in zasebni TV-postaji, s čedalje bolj napetim sporom med vladajočo koalicijo in opozicijo, ki jo predstavljata Jankovičeva Pozitivna Slovenija in Socialni demokrati Igorja Lukšiča. Milan Zver izrazito podpira vladajočo koalicijo, saj je kandidat vladajočih SDS in NSi, Danilo Türk, kandidat večine levih sil v Sloveniji, pa le blago kritizira nekatere poteze opozicije in predlaga nekakšne nedefinirane rešitve.

Slovenija je politično čedalje bolj razklana, ljudje pa postajajo vse bolj apatični, saj nezaposlenost, predvsem med mladimi, zelo narašča, zato je tudi pri nas, tako kot pri vas na Hrvaškem, čedalje izrazitejši beg možganov, izseljevanje mladih izobraženih ljudi, ki v svoji domovini ne vidijo nobene perspektive. Upokojenci, ki jih je tudi v Sloveniji vse več, že tri leta čakajo na uskladitev pokojnin, kar je predvsem hudo za tiste z najnižjimi pokojninami. V novo leto vstopamo bolj ali manj pesimistično, svetlobe na koncu predora pa še ni na vidiku. • Tomo Šajn

SREČANJA

Boža in Jože Grlica

Družina Grlica je med najzvestejšimi člani KPD Bazovica, vključena v skoraj vse skupine. Aktivna je že četrta generacija. Velja, kot se to pogosto sliši, za enega izmed stebrov društva in je tako ali drugače pečat vtisnila različnim dejavnostim.

Jože Grlica se lahko pohvali z najstarejšim članstvom v društvu, toda davnega 10. oktobra 1947, ko sta s sovaščanom Avgustom Rožacem podpisala pristopnici takrat še Slovenskemu domu v Zagrebu, matičnemu društvu reške podružnice, je bil najmlajši član. Spominja se prvih let, ko so se rojaki shajali še v današnji čitalnici na reškem Korzu in stanovanju na Potoku, vse do leta 1950, ko so dobili poslopje, ki je postalo Slovenski dom. Omenja takratne slovenske družine Troha, Zidar, Rejec, Baša, Božič, Harej, Filipič, Krševan, posebej pa Poljančeve. *Naš zborovodja Jože Poljanec je bil resnično vsestranski, pel je, igral, režiral, tudi spevoigro Kovačev študent Vinka Vodopivca. V njej je nastopal tudi Jože Grlica in še danes rad zapoje katero izmed pesmi iz te vesele predstave, s katero so se na gostovanja po Hrvaškem in Sloveniji vozili na tovornjaku. Kot član dramske skupine se spominja še igranja v predstavi Mlada Breda, več let je tudi skrbel za sceno na odru, ves čas pa poje v pevskem zboru. Posebej zaslužen je za redno vzdrževanje zgradbe, kot vodja petčlanske gospodarske sekcije – te danes v društvu ni več – je več kot dvajset let (1968–1990) skrbel za vzdrževalna dela in najnujnejše popravke. Ponosno dodaja, da so člani društva sami in zgolj s prostovoljnim delom, ki je bilo takrat tako normalno, kot je danes normalno, da se vse plača, večinoma ob sobotah in nedeljah urejevali balinišča in vrt, danes*

pravi park.

Jože Grlica je na Reko prišel iz rojstne vasice Vareje v Brkinih, februarja 1947, po drugi svetovni vojni, ki jo je od februarja 1943, ko je imel komaj štirinajst let, do konca preživel med partizani, bil zatem vpoklican v Titovo gardo v Beogradu, od tam pa se je po šestih mesecih, leta 1946, ker še ni bil polnoleten (!), lahko vrnil domov. Na Reki se je izučil za kovinostrugarja, se najprej zaposlil v Torpedu, od tam pa po 18 letih iz nadzorne službe odšel na podobno delovno mesto v ladjedelnici 3. maj in tam ostal do upokojitve 1980. V Varejah je obnovil družinsko domačijo in s soprogo Božo tam preživljata dobršen del leta. Ona pove, da je bil v vasi na njegovo pobudo leta 1984 postavljen spomenik padlim borcem, med katerimi so bili tudi njegov brat in bratranca. Odkril ga je Jože Grlica, na slovesnosti je zapel MePZ KPD Bazovica pod vodstvom Petra Škrjanca, dramska skupina društva pa je nastopila s komedijo Piknik s tvojo ženo – takratna soigralka Alojza Usenika je bila še Dalija Roth – in dogodek je krajanom ostal v lepem spominu.

Boža Grlica, rojena Furlan, se je leta 1952 iz Trsta, kjer je obiskovala slovensko šolo, z družino preselila na Reko, kamor je oče, po poklicu mizar, prišel že leto prej in se zaposlil v ladjedelnici 3. maj. Zaradi znanja italijanščine se je najprej vpisala v italijansko šolo, vendar se je kmalu prepisala na nižjo gimnazijo v Ilirski Bistrici, jo dokončala in šolanje pozneje nadaljevala na Reki. Zaposlila se je kot uslužbenka na področju špedicije, vse do upokojitve. Oba starša sta se kmalu vpisala v društvo in pela v zboru, pozneje sem se vključila tudi sama, ob praznikih in nastopih sem prihajala z njima v Bazovico, pravi.

Boža Furlan in Jože Grlica sta se

spoznala na plesu v društvu leta 1953, se tri leta pozneje poročila in v dejavnost društva pritegnila oba sinova, Milana in Bojana. Ta sta v folklorni skupini spoznala svoji poznejši soprogi. Milan Grlica je več let v vodstvu, od leta 2010 je tudi predsednik. Jože Grlica se ob tem spomni čestitke dirigenta Poljanca ob Milanovem rojstvu 1959: *Ja, Pepi, čestitam za sina, pa nas bo kdaj zamenjal. In glejte, danes je predsednik tega našega društva!* Tudi Milanov sin Andrej je kot eden izmed treh šolanov vodnikov planske skupine med aktivnimi člani, s sestro Martino pa sta v mlajših letih pogosto nastopala. Bojan Grlica pa kot karikaturist – likovni talent je podedoval po materi Boži – redno sodeluje v glasilu. *Neskromno lahko rečem, da vsa naša družina deluje v vseh skupinah, posebno pa sem ponosna na svojo snaho Natašo, ki je vzljubila slovensko pesem, poje v zboru že dolga leta in je tudi spodbudila ožvitev folklorne skupine, pravi Boža Grlica in dodaja, da ji delovanje v društvu še danes veliko pomeni: *Spomini so lepi. V mladih letih sem bila članica drame, igrala sem, recitirala, prepisovala besedila za dramsko skupino, spominjam se npr. za Vdovo Rošlinko, nekaj časa sem bila tudi tajnica društva, pa predsednica pevskega zbora, ves čas pa predvsem pevka; občasno še povežem nastope zbora. Peli smo z veliko pevovodji. Najdlje nas je vodil Franjo Bravdica – mislim, da imamo z njim okrog 250 pesmi v dvajsetih letih, če ne štejemo partizanskih. Novi pevovodja Vinko Badjuk nas je posebno presenetil, ker v zbor ni prinesel novih italijanskih in hrvaških pesmi, temveč obnavljamo naše stare pesmi, in vzljubil je slovensko pesem. Vsakič, ko začnemo vaditi novo, pravi: »Joj, kako je lepa! Sad sam naučilo pjevati slovenski, in skoraj se bom naučil tudi govoriti.« In**

bo, se trudi ...

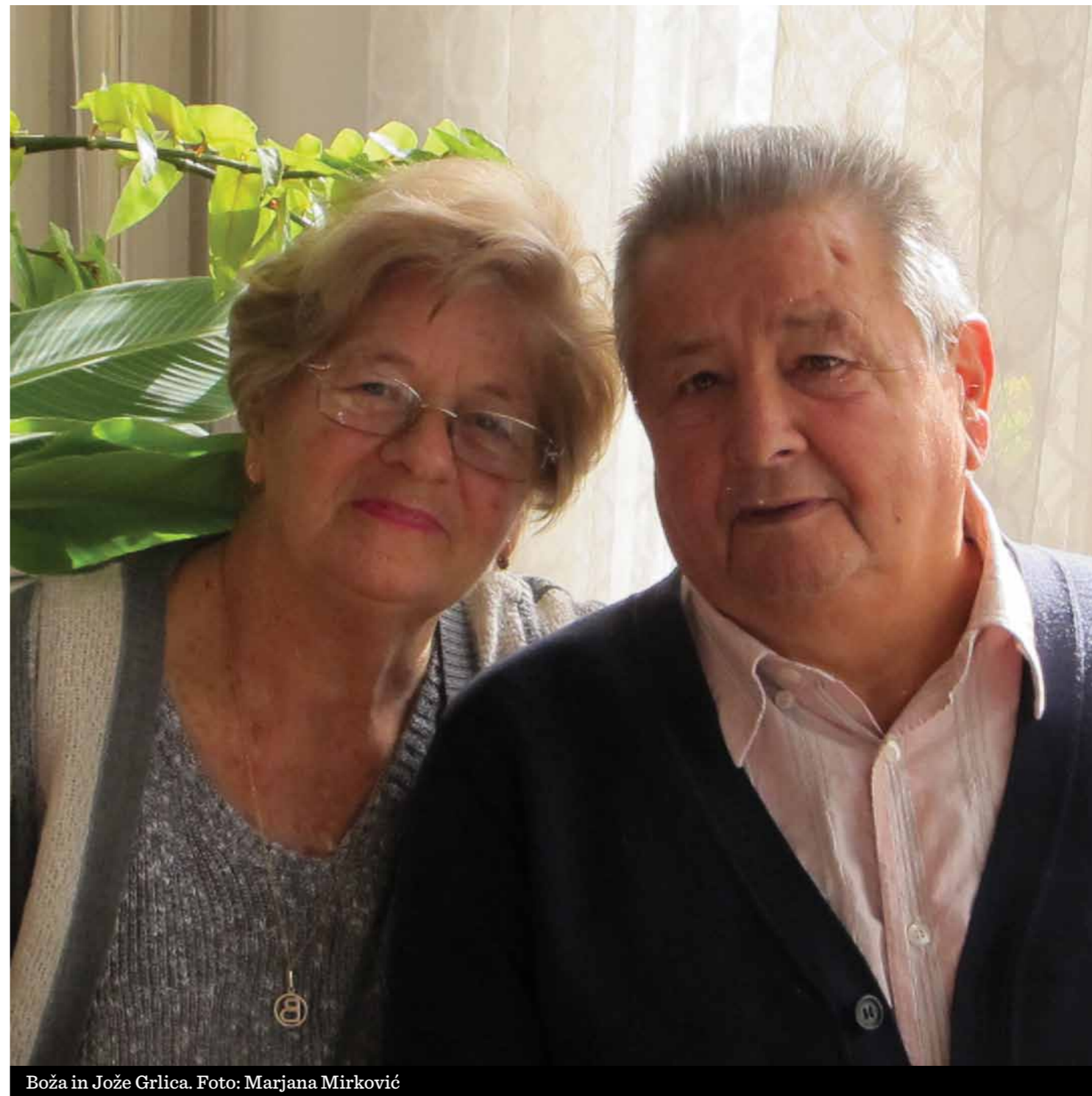
Z zborom smo veliko nastopali, v društvu, na Reki, v regiji, drugod po Hrvaškem, v Sloveniji, ob pomembnih dogodkih, zapeli smo npr. v Kobaridu, ob odkritju spomenika Simonu Gregorčiču, pa na pevskih srečanjih, kot sta Primorska poje ali tabor v Šentvidu – tam smo bili 39-krat, nikoli nisem manjkala. A nam veliko pomeni nastop na predvečer tabora, ko se zberejo pevski zbori iz zamejstva; ta večer nas posebej privlači zaradi stikov in okolja, ki neguje in spoštuje kulturo pe-

tja, priljubljeno med domačini, in čeravno smo bili že tolikokrat, je to vsakič lepo, novo doživetje, in dvorana ni nikoli prazna. Ob 65. obletnici društva oba ocenjujeta, da je to številčno danes močnejše, ima več skupin, toda rojakov je manj, tudi v zboru. Želja obeh je, da bi društvo preživelo še leta in leta in da bi se pomladil pevski zbor, ker vemo, da je dosti mladih, vendar oni raje rišejo, recitirajo, fotografirajo, vse drugo imajo raje kot petje. Še vedno upamo, da bomo nekega dne le dobili mladinski zbor, ki si ga že-

limo, še lepše pa bi bilo, če bi se mladi priključili nam.

Zakonca Grlica sta za svoje dolgoletno požrtvovalno delovanje in trud prejela več priznanj, posebej pa omenjata le odličje svobode s srebrnim listom, ki ga je za dejavno spodbujanje kulturnega življenja februarja 1986 Zveza kulturnih organizacij Slovenije podelila Jožetu, obema pa še Gallusovo značko – Jožetu zlato, Boži srebrno – za uspešno in dolgoletno delo na področju glasbene dejavnosti.

• Marjana Mirković

Boža in Jože Grlica. Foto: Marjana Mirković

Korita Nemčlje, Tolja Hromin

Spomladanski sneg, Tolja Hromin

Tre Cime, Dionis Jurić

Slap Krčić, Dionis Jurić

Dinara, Dionis Jurić

Jutranja zarja, Anita Hromin